

vergadering **C227**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 4 mei 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het plaatsgebrek in OKAN-classes – 2223 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het OKAN-aanbod in het secundair onderwijs in Limburg – 2432 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aanhoudende capaciteitstekort in het OKAN-onderwijs en de aanbevelingen van de kinderrechtencommissaris – 2434 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vragen van het Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurenorganisaties Basis-onderwijs over de KOALA-taaltesten – 2411 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de open brief van het Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurenorganisaties Basis-onderwijs over de KOALA-taaltest – 2441 (2022-2023)	14
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de campagne tegen menstruatiearmoede van de Vlaamse Scholierenkoepel – 2322 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het project inzake menstruatiearmoede van de Vlaamse Scholierenkoepel – 2339 (2022-2023)	20
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de beslissing van de Federale Regering om jonggepensioneerde leerkrachten, jonger dan 65 jaar, niet meer onbeperkt te laten bijverdienen – 2389 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gunstige fiscale regeling voor gepensioneerde leerkrachten die weer voor de klas gaan staan – 2396 (2022-2023)	27

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanpak van planlast in het onderwijs

– 2438 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de planlast in het onderwijs

– 2450 (2022-2023)

32

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het plaatsgebrek in OKAN-classes

– 2223 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het OKAN-aanbod in het secundair onderwijs in Limburg

– 2432 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aanhoudende capaciteitstekort in het OKAN-onderwijs en de aanbevelingen van de kinderrechtencommissaris

– 2434 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, we zitten met een tekort aan onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers, de zogenaamde OKAN-classes. Honderden anderstalige nieuwkomers zitten daardoor thuis. Dat is niet oké, in de eerste plaats voor die jongeren zelf, want zij missen kansen om de taal te leren en zich te ontwikkelen. Zij lopen ook waardevolle sociale contacten mis, want veel nieuwkomers leggen hun eerste contacten in de OKAN-klas. In de tweede plaats is dat niet oké voor de ouders, want zij moeten dan voor die thuisblijvende kinderen zorgen. Ouders die een arbeidsvergunning hebben, kunnen daardoor niet aan het werk gaan. Ten slotte is het voor de samenleving een probleem. Voor jongeren die hier gaan blijven, wordt de eerste en belangrijkste aanzet tot integratie, namelijk het leren van de taal, op die manier gerateerd.

Er worden inspanningen gedaan om de anderstalige nieuwkomers zo goed mogelijk op te vangen door scholen, die hun best doen om zoveel mogelijk plekken te creëren, en door lokale besturen en jeugdorganisaties, die activiteiten voorzien voor jongeren die geen plek vinden. En ook u, minister, doet inspanningen, door de maatregelen die u nam en voorstelde in de commissie van 2 februari 2023.

Maar het is helaas niet voldoende, zo blijkt uit een onderzoek van de VRT, dat het heeft over enkele honderden jongeren die geen plaats vinden, louter en alleen in de Vlaamse centrumsteden. Dat blijkt ook uit een advies van het Kinderrechtencommissariaat van vorige week, 26 april. Het Kinderrechtencommissariaat krijgt al ruim een jaar signalen over tekorten aan plaatsen, en het klaagt over de gebrekige opvolging van het probleem. Volgens het Kinderrechtencommissariaat kunnen de cijfers die de VRT naar voren schuift, zowel overschat als onderschat zijn.

De belangrijkste vraag vanuit het Kinderrechtencommissariaat is dan ook om te zorgen voor een gebruiksvriendelijk instrument voor de inschrijving van andersstalige nieuwkomers. Dat is goed voor de rechtszekerheid van die nieuwkomers, en het is goed voor de scholen zelf, die het overzicht veel beter kunnen bewaren. Daarbovenop zorgen we er zo voor dat de overheid wel weet hoe groot de capaciteitsnood is, hoeveel anderstalige nieuwkomers er juist aan het wachten zijn et cetera. Het Kinderrechtencommissariaat heeft ook een heel concreet voorstel klaar over dat nieuwe instrument: maak dat op basis van het bestaande Vlaamse aanmeldplatform.

Minister, hoe reageert u op de cijfers van het plaatsgebrek?

Hoe wilt u ervoor zorgen dat de jongeren op de wachtlijst zo snel mogelijk hun plaats kunnen krijgen?

Hebt u plannen om alternatieve oplossingen aan te bieden aan de jongeren die op de wachtlijst staan?

Hoe wilt u meer scholen aanmoedigen om OKAN-klassen in te richten?

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, in Vlaanderen staat de capaciteit van het OKAN-onderwijs onder druk, maar daar zeg ik niets nieuws mee. De oorlog in Oekraïne en het lerarentekort zijn hiervoor een mogelijke verklarende factor. Onder andere Limburgse OKAN-coördinatoren trekken nu aan de alarmbel: "Dit schooljaar is er geen plaats meer om nieuwe leerlingen in te schrijven in het OKAN-onderwijs", luidt het vanuit verschillende Limburgse scholen. Momenteel zouden er over heel Limburg nog acht plaatsen beschikbaar zijn.

Scholen zijn van oordeel dat, gelet op hun specifieke context, de maximum-capaciteit bereikt is. Andere scholen geven aan dat ze te weinig nieuwe leerkrachten kunnen vinden om op een kwaliteitsvolle manier nog meer OKAN-onderwijs aan te bieden. Ook uit een artikel in Het Belang van Limburg (HBvL) van donderdag 20 april blijkt dat vele Limburgse scholen wel bereid zijn om bijkomende kwaliteitsvolle OKAN-plaatsen aan te bieden, maar dat ze stoten op organisatorische en infrastructurele problemen.

Tijdens het paasreces werd het plaatstekort in het OKAN-onderwijs ook al onder de aandacht gebracht. In de provincie Antwerpen is de nood het hoogst en in centrumsteden over heel Vlaanderen alleen al zouden een 550-tal jongeren op de wachtlijst staan. Al zouden dubbeltellingen hierbij wel mogelijk zijn. Ook begin dit jaar werden er al enkele vragen in deze commissie gesteld over capaciteitstekorten in het OKAN-onderwijs. Enkele initiatieven op korte termijn zijn dan ook nodig. Het is voor deze jongeren enorm belangrijk om zo snel als mogelijk onze samenleving beter te leren kennen en om het Nederlands op een zo rijk mogelijke manier te verwerven, waardoor ze kunnen doorstromen naar het reguliere onderwijs.

Minister, hebt u ook deze signalen over plaatsgebrek in het Limburgse OKAN-onderwijs ontvangen? Gaat u op korte termijn beleidsinitiatieven nemen om het OKAN-onderwijs te ondersteunen?

Staan er op lange termijn beleidsinitiatieven op til die dergelijke situaties in de toekomst kunnen voorkomen? Denk niet enkel aan het creëren van extra plaatsen via de capaciteitsmiddelen, maar vooral ook aan extra ondersteuning qua organisatie van OKAN-onderwijs.

Het Kinderrechtencommissariaat bezorgde inderdaad op 26 april een advies over het capaciteitstekort in OKAN. Wat zijn uw bevindingen, minister, over dit advies?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Mijn vraag is uiteraard zeer gelijkaardig, collega's. Sinds ruim een jaar, en vooral sinds het begin van de oorlog in Oekraïne, bereiken ons regelmatig berichten van een ernstig capaciteitstekort in onthaal-klassen voor anderstalige nieuwkomers. Inderdaad, op 26 april bracht de Kinderrechtencommissaris een advies uit waarin de situatie nog eens wordt aangekaart, maar waarin ze ook aanbevelingen doet om een beter systeem uit te werken om een plek in OKAN te vinden en meer rechtszekerheid aan de betrokkenen te bieden.

De kinderrechtencommissaris gaat momenteel uit van enkele honderden andersstalige nieuwkomers tussen 12 en 18 jaar die thuis zouden zitten. Dit lijkt toch wel een problematische situatie die de goede integratie in de weg staat en de ontwikkeling van betrokken jongeren belemmert. Daarnaast stelt de kinderrechtencommissaris vast dat we eigenlijk niet zeker weten over hoeveel andersstalige nieuwkomers het eigenlijk gaat. We moeten werken op basis van lokale schattingen. Dit is het gevolg van de bestaande regelgeving. Het advies pleit er dan ook voor om de regelgeving wat aan te passen en om een meer gebruiksvriendelijke manier uit te tekenen om een plek in een onthaalklas te vinden.

Wat denkt u over deze problematiek, waarbij er duidelijk een capaciteitstekort is in het OKAN-onderwijs?

De kinderrechtencommissaris spreekt van enkele honderden jongeren die uit de boot vallen. Dat was dit jaar, omtrent maart. Hebt u hierover andere, meer exacte cijfers?

Hoe kijkt u aan tegen de aanbevelingen uit het advies? Welke zult u concreet opnemen? We verwijzen naar het advies, maar het gaat in wezen over het oprichten van een permanent Vlaanderenbreed digitaal aanmeldplatform, en over het decretaal mogelijk maken daarvan.

Zal dit nog meegenomen worden in Onderwijsdecreet (OD) XXXIII, zodat er geen tijd verloren gaat en zoals ook gevraagd door de kinderrechtencommissaris?

Wat zult u doen om het acute capaciteitstekort te verhelpen en om heel concreet de enkele honderden jongeren waarvan sprake is, op heel korte termijn toch in een onthaalklas te krijgen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dit zijn vragen en een thematiek die mij ook nauw aan het hart liggen, maar waarbij we geconfronteerd worden met beleidsbeslissingen die worden genomen op een ander niveau. Het is gewoonweg een pijnlijke vaststelling dat de instroom via het asiel- en vluchtelingenbeleid nog nooit zo groot is geweest, en dat ons onderwijsveld dat maar moet opslorpen. Dat is niet eenvoudig, zeker niet als het gaat over de stroom vanuit Oekraïne, maar ook vanuit verschillende andere landen. We hebben echt ons uiterste best gedaan om maximaal extra capaciteit te creëren, en met succes – ik zal u straks wat cijfers geven – maar ... ijzer kun je niet breken.

Wat hebben we gewijzigd sinds de Oekraïenedecreten, om alles zo flexibel mogelijk te maken in functie van capaciteit? We hebben ervoor gezorgd dat een anderstalige nieuwkomer aanvullende omkadering en werkingsmiddelen genereert vanaf dag 1. Aanvankelijk was dat enkel bedoeld voor Oekraïense vluchtelingen, maar ik heb die regel eigenlijk kunnen uitbreiden naar alle kinderen en jongeren die daarvoor in aanmerking komen via het vluchtelingen- en asielbeleid. Dat maakt eigenlijk dat een school al vanaf dag 1 wordt gefinancierd.

We hebben het ook mogelijk gemaakt dat er aanvullende middelen kunnen worden gegenereerd en omgezet in punten, zodat ook andere profielen kunnen worden ingeschakeld in onze scholen. Ook op dat vlak is er dus soepelheid. Als je de lessen die ter beschikking worden gesteld niet ingevuld kunt krijgen door een leerkracht, dan kun je die omzetten in punten. Zo ben je dus vrij om een ander profiel, bijvoorbeeld Oekraïners, in te schakelen en te verlonen. We hebben ook afwijkingen toegelaten op de aanstellingsvoorwaarden om Oekraïense leerkrachten in te schakelen. Ook daar geldt dus een zekere souplesse, want normaal moet je dan blijk geven van kennis van het Nederlands en zo.

Er zijn ook gloednieuwe toelagen voor anderstalige kleuters. Elke anderstalige kleuter die erbij komt, genereert voor de school 950 euro.

De regels voor huisonderwijs zijn ook versoepeld. Dat is wel specifiek voor Oekraïense leerlingen. Zo kunnen ook alternatieve, nieuwe onderwijslocaties gefaciliteerd worden.

Er is mogelijkheid om anderstalige nieuwkomers in overcapaciteit in te schrijven.

Er mogen middelen voor vervolgschoolcoaching worden ingezet in OKAN-onderwijs. Men mag daar dus mee schuiven.

Een nieuwe OKAN-inrichting hoeft niet meer aangevraagd te worden. Ze moet enkel gemeld worden. We noemen dat de facto een vrije programmatie.

Er zijn verder ook subsidies voor extra lokalen en modulaire units of containers, er is onderwijs in nooddorpen voor Oekraïners. Waarschijnlijk is deze lijst niet eens limitatief.

We hadden in de schoot van de regering afgesproken dat alle maatregelen die we nemen in het kader van de Oekraïne-crisis, van kracht blijven zolang het specifieke statuut geldt dat Europa heeft toegekend. Ik heb dan wel gezegd dat we voor Onderwijs moesten afspreken dat die maatregelen zouden ophouden aan het einde van het schooljaar waarin de opheffing van het specifieke statuut geschiedt, zodat de kinderen die in dat schooljaar zitten, het ook kunnen afmaken en we de scholen ter zake niet financieel gaan straffen. We gaan trouwens ook decretaal nog enkele van die maatregelen moeten verlengen. Maar dat politieke principe is wel verworven.

Ik denk dat we vanuit de overheid alles gedaan hebben wat binnen onze mogelijkheden en bevoegdheden ligt om het onderwijsveld maximaal te ondersteunen in de context van capaciteitstekort in OKAN. Ter illustratie: in vergelijking met de vorige vraag om uitleg over OKAN, in de Onderwijscommissie van 2 januari, zijn er al opnieuw zeven extra vestigingsplaatsen met OKAN bij gekomen. Dat zijn er zeven boven op de twintig bijkomende vestigingsplaatsen sinds begin dit schooljaar. En dat blijkt ook uit de cijfers. Momenteel zijn er 7850 leerlingen ingeschreven met de Oekraïense nationaliteit of het tijdelijke statuut van ontheemden. Dat zijn er een kleine tweeduizend in het kleuteronderwijs, 3300 in het lager onderwijs en 2500 in het secundair onderwijs.

In totaliteit zijn er momenteel zo'n 8500 OKAN-leerlingen ingeschreven in het voltijds secundair onderwijs. Dat is een record. De Oekraïne-crisis en ons warme antwoord daarop heeft dus een zeer grote impact gehad op de capaciteitsproblemen die hier en daar rijzen. Dat wil zeggen dat er momenteel 2859 leerlingen meer in de OKAN-klas zitten in vergelijking met dezelfde periode vorig schooljaar. Dat is op één schooljaar 55 procent erbij, om maar te zeggen wat een immense uitdaging dat is.

Laat ons ook niet vergeten dat, los van de Oekraïne-crisis, het onthaalonderwijs ruim ondersteund wordt. Naast de gewone omkadering kunnen OKAN-scholen ook rekenen op specifieke omkadering en op vervolgschoolcoaching. Daarnaast is er ook een ondersteuning van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI), en waar nodig ook het faciliteren van lokaal overleg.

Ik maak even een bruggetje. We hebben natuurlijk de Vlaamse aanpak, maar we proberen ook op het terrein met lokale besturen zoveel mogelijk extra capaciteit te creëren. Zeker in den beginne was er een heel grote concentratiebeweging, en dan vooral in Antwerpen, omdat er daar al een sterke Oekraïense gemeenschap was. We hebben dan op Linkeroever een nooddorp voor Oekraïners geopend.

Daarom heb ik ook van in het begin van de crisis zeer nauw contact gehad met de stad Antwerpen om de onderwijscapaciteit voor anderstalige nieuwkomers daar sterk op te trekken. We hebben daar met het lokale bestuur, zowel de burgemeester als de schepen van Onderwijs, goed samengewerkt. Zo zijn er dit schooljaar al meer dan 750 OKAN-plaatsen bij gekomen in Antwerpen alleen. En dat gebeurt eigenlijk 'as we speak' nog steeds. We verwachten daar dit jaar nog eens tweehonderd extra plaatsen bij te kunnen creëren, ook enkel daar. Maar we doen dat bijvoorbeeld ook in de regio van Lier. En ook in Limburg en Aalst zijn we in overleg met de lokale overlegplatformen (LOP's).

Ik stel natuurlijk vast dat er in bepaalde regio's helaas nog steeds jongeren zijn die wachten om te kunnen starten in het onthaaljaar. Dat hoeft ook niet te verbazen, gelet op de overdonderende instroom waarmee we geconfronteerd worden.

We zitten natuurlijk met het probleem dat de cijfers inzake OKAN heel sterk fluctueren, bijna op elk moment doorheen het volledige schooljaar. Daarnaast is een weigering van een leerling door een school een momentopname. Een volledig overzicht van alle weigeringen geeft dus nog geen scherp beeld van de wachtlijst. En je hebt ook het gegeven dat anderstalige nieuwkomers soms opnieuw naar het buitenland vertrekken, waardoor ze ook niet langer vragende partij zijn voor een plaats in een Vlaamse school. Je hebt dus op dat vlak alleen al een zeer grote vertekening. Die elementen en overwegingen zorgen ervoor dat mijn administratie niet op elk moment de exacte gegevens en een exact beeld kan schetsen van het aantal anderstalige nieuwkomers dat momenteel wacht op een plaats.

Ik weet dat de kinderrechtencommissaris ter zake voorstelde om te werken met een Vlaanderenbrede aanmelding, maar daarmee heb je nog altijd geen enkele plaats gecreëerd. Dat is onze eerste bezorgdheid: geen administratieve lasten, geen middelen en mensen gaan inzetten om brede bevragingen te organiseren, maar vooral het creëren van extra capaciteit. Daar zijn we vooral mee bezig.

Ik ben ook in overleg met partners om drempels die nog overblijven om OKAN te organiseren, ook te kunnen aanpakken. Ik denk dat mijn kabinet deze week nog heeft samengezeten met Vluchtelingenwerk Vlaanderen om de drempels die zij ervaren, te kunnen wegwerken. Er was enkele weken geleden ook nog het onderwijs-asieloverleg, heel breed, met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), maar ook met Fedasil, met onze diensten, met de koepels, met Vluchtelingenwerk Vlaanderen, met de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's) en noem maar op.

Ik moet echter ook eerlijk zijn: er is ook een grens aan wat wij aankunnen en wat wij kunnen doen om extra capaciteit te creëren. Ik denk dat er zeker en vast nog wel wat winst is, daar waar men voordien nog niet de allergrootste inspanning heeft gedaan. Zeker met betrekking tot de Oekraïne-crisis zijn heel wat regio's onmiddellijk in gang geschoten en hebben zij een groot deel van de instroom kunnen verwerken, maar ik kijk vandaag toch ook naar andere scholen en regio's waar men nog ruimte zou moeten hebben. Ik zie dat er bijvoorbeeld in de regio Leuven gewag wordt gemaakt van een wachtlijst van 36 OKAN-leerlingen. Zeker in zo'n onderwijsregio met veel volk valt dat normaal gezien toch te verwerken. Voor 36 leerlingen moet er toch een oplossing kunnen worden gevonden.

Ik deel samen met u wel de bezorgdheden over de jongeren die moeten wachten op een plaats. Zij hebben er alle baat bij om zo snel mogelijk Nederlands te leren. We zullen daar alles voor doen, en we doen dat in de praktijk ook. Vanuit diverse hoeken worden er inspanningen geleverd om de wachttijd te beperken en op een zo zinvol mogelijke manier in te vullen. Het wachtaanbod kan natuurlijk nooit in de plaats komen van een volwaardig regulier onderwijsaanbod. Er zijn enkele lokale

initiatieven die goed zijn, maar ook niet elke jongere kan daarvan gebruikmaken. Dat aanbod kan en mag dus geen alternatief zijn voor datgene waarop al die jongeren recht hebben, namelijk onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers.

We blijven echter voortwerken. Vanuit het overleg met de OKAN-partners bekijken we opnieuw welke initiatieven we kunnen nemen om extra capaciteit te kunnen creëren. Elke suggestie die ons ter zake wordt overgemaakt, nemen we altijd met beide handen aan.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Minister, dank u wel.

Het is inderdaad een grote uitdaging voor ons onderwijs. Er komen heel veel vluchtelingen bij. Het klopt ook dat u al een resem maatregelen nam. Er zijn extra plekken bij gekomen, maar het is helaas niet genoeg. Dat is nu eenmaal de situatie. U onderschreef het: het gaat over de toekomstkansen van die jonge mensen, over de mogelijkheid van die ouders om actief te zijn op de arbeidsmarkt als ze een werkvergunning hebben, over de eerste stappen richting integratie. Wat ik ook hoor van OKAN-coaches, is dat er in een aantal scholen toch nog heel weinig inspanningen worden gedaan. De groei is immens op korte tijd, maar zoals u zegt, in verhouding tot de scholen die we hebben, zou er toch een oplossing moeten kunnen worden gevonden. Welke maatregelen wilt u dus nemen om die scholen specifiek te motiveren? Dat is mijn eerste bijkomende vraag.

In het Kinderrechtencommissariaatrapport staat een motivering voor die digitale procedure. Ik vind dat op zich wel interessant. Zij zeggen dat men dit via een digitale procedure veel meer up-to-date kan houden, met een soort permanent Vlaanderenbreed digitaal platform waar de inschrijvingen en de aanvragen worden bijgehouden, en men die aanvragen ook kan rangschikken – die school, die school, die school. Als de aanvrager een plaats krijgt, wordt hij automatisch afgemeld, ook bij de andere scholen, waardoor de verschillen waarnaar u verwees, ook verdwijnen. Mijn vraag is specifiek wat u daarvan denkt. Ik ben tegen extra planlast en zo voor de scholen, maar dit is iets wat de administratie zou kunnen opzetten, denk ik: een soort digitaal platform om de inschrijvingen veel strikter bij te houden en beter te monitoren.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het klopt natuurlijk wat u stelt, dat de uitdaging op het veld zeer groot is en dat er inderdaad al wat initiatieven genomen zijn.

Ik wil graag uw aandacht vestigen op een vraag die wij vanuit onze fractie al gesteld hebben. Collega Vandromme heeft het daar in het verleden ook al over gehad. Momenteel is het zo dat elke school recht heeft op aanvullende lestijden vanaf het aantal anderstalige nieuwkomers: vier voor een autonome kleuterschool of een lage-re school met één vestigingsplaats, zes in een basisschool en twaalf in een scholengemeenschap van een school. Bij een stijging of een daling van het aantal anderstalige nieuwkomers kan men tijdens het schooljaar die lestijden herberekenen.

We willen de vraag herhalen of het eventueel mogelijk is om die norm te verleggen. Bijvoorbeeld een school van honderd leerlingen waar vier leerlingen OKAN-kenmerken hebben, kan geen beroep doen op de extra middelen, want ze komt niet aan het vereiste aantal van zes OKAN-leerlingen. Een andere school met bijvoorbeeld vierhonderd leerlingen die zes OKAN-leerlingen heeft, voldoet wel om die extra middelen te krijgen: twee lestijden per school en anderhalve lestijd per leerling extra. Dat zijn absolute cijfers. Op het veld merken we dat ze heel vaak botsen op die norm. Minister, bent u bereid om te onderzoeken of we eventueel

met relatieve cijfers zouden kunnen werken? Daardoor zouden scholen die aan de kenmerken van een OKAN-leerling voldoen, ook de extra middelen kunnen krijgen op basis van de anderstalige nieuwkomers. Minister, het zou voor die scholen die niet altijd de expertise in huis hebben die andere scholen bijvoorbeeld in een eerder stedelijke context hebben, van groot belang zijn, want ze zijn zeker bereid om deze OKAN-leerlingen op te vangen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, mijn vraag ging vooral over het advies van de kinderrechtencommissaris om toch decretaal een aantal wijzigingen op te nemen om inderdaad het aantal wachtenden, het capaciteitstekort in kaart te brengen. En u vindt: "Nee, we zetten vooral in op plaatsen bij creëren. We hebben niet zo veel zin om die wachtlijsten in kaart te brengen."

Minister, hoe kunt u beleid voeren als u niet precies weet waar de tekorten zich exact situeren, hoeveel er zijn? Het kan zijn dat bepaalde leerlingen inderdaad geprobeerd hebben, aangemeld zijn en een officiële weigering hebben in verschillende scholen, dat die dus dubbel geteld zijn. Anderzijds zijn er velen die de vraag stellen, maar geen officiële weigering hebben. Eigenlijk hebben we geen flauw idee hoeveel plaatsen er nu precies waar nodig zijn. U wilt dus maar in het wilde weg wat plaatsen bij creëren, zonder zicht te hebben op de exacte wachtlijsten.

Voor normale aanvragen als er een capaciteitstekort is en bij inschrijvingen, zijn scholen verplicht om met een aanmeldingsregister te werken, omdat dat logisch is omdat wij ook een zicht moeten krijgen op dubbele inschrijvingen en dat capaciteitstekort heel goed in kaart moeten brengen als Vlaamse overheid, maar voor OKAN vinden we dat blijkbaar niet nodig. Ik vind dat raar. De kinderrechtencommissaris heeft een heel gedegen en onderbouwd advies geschreven om aan te tonen dat door kleine decretale veranderingen die al in een verzameldecreet opgenomen kunnen worden, we echt wel op basis van cijfers beleid kunnen voeren en dat je een stuk rechtszekerheid gaat geven en dat – en dat geven ze ook als argument – je in feite de procedure gaat vereenvoudigen, zowel voor scholen als voor mensen die de aanvraag doen. Ik zie niet in waarom u niet zou ingaan op deze heel concrete vraag waarbij de pap u in de mond gegeven wordt en die ook niet heel veel centen kost. Minister, kunt u dat niet heroverwegen en grondiger bekijken en ingaan op de vragen van het Kinderrechtencommissariaat?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, ik sluit me graag even aan. Ik krijg altijd een beetje een dubbel gevoel als ik in de krant lees dat er plaatsen tekort zijn. U hebt terecht aangegeven, minister, dat er al enorm veel inspanningen zijn gebeurd, ik zal de voorbeelden niet herhalen. We mogen dat niet ontkennen. Er zijn extra middelen vrijgemaakt en extra plaatsen gecreëerd. Dat wordt gestimuleerd door de Vlaamse overheid en de lokale besturen. De stad Antwerpen is een mooi voorbeeld. Ze heeft enorm haar best gedaan en doet dat nog steeds om extra plaatsen te creëren.

Toch voelt het dubbel, omdat we lijken te dweilen met de kraan open. Ik durf toch insinueren dat de federale overheid en ook Europa een rol spelen. De instroom vormt een probleem; die moet in verhouding blijven. We moeten uiteraard elke leerling die hier toekomt, helpen, we moeten daar een plaats voor vinden, we moeten daar ons uiterste best voor doen en we doen dat, we moeten dat blijven doen. Maar bepaalde zaken moeten ergens toch in evenwicht komen. We zijn een landje met maar elf miljoen inwoners. Heel onze infrastructuur en organisatie zijn daarin ingebed. We hebben heel veel inwoners per vierkante kilometer. Dat komt er dan toch allemaal maar bij. We moeten ons best doen, maar soms stopt het ook wel ergens. Dat moeten we ons realiseren. We bekijken dat federaal en Europees.

Minister, in welke mate heeft de administratie zicht op het aantal OKAN-leerlingen dat plaatsen inneemt en waarvan we eigenlijk al weten dat ze op korte termijn ons land weer gaan verlaten? Ik weet niet of met zulke dingen rekening werd gehouden. Weten we dat? Weten we dat niet? Ik weet het niet, het is een open vraag. Het is een bedenking.

In februari hebt u gesteld, minister, dat u de flexi-jobs zou aankaarten bij de federale overheid. Misschien kan dat worden uitgebreid naar OKAN-leerkrachten en vervolgcaches. De Federale Regering staat daar niet voor te springen, maar als we plaatsen creëren, hebben we mensen nodig. Daarom vraag ik u opnieuw om die gesprekken te blijven voeren.

Is er mogelijk een nieuw nooddecreet nodig voor de Oekraïense leerlingen? U hebt dat al geïnsinueerd in uw antwoord. Ik vermoed dat daar nog een vervolg op komt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is inderdaad zo dat sommige scholen nog weigeren om OKAN in te richten. Ik heb die vraag ook gekregen – die is ook wel eens politiek gesteld, maar ik weet niet meer uit welke hoek – om scholen te verplichten om een minimaal OKAN-contingent te voorzien. Daar ben ik geen voorstander van, omdat dit leidt tot een heel negatieve setting, omdat het moet, nog los van de vrijheid van onderwijs, en omdat ik niet weet of je dat wel zou kunnen.

Men vraagt naar meetinstrumenten en een digitaal platform. Ik vind dat absoluut geen prioriteit, omdat het nooit representatief en betrouwbaar zal zijn. Die kinderen en jongeren komen en gaan. Je weet niet wanneer ze gaan vertrekken. Ze zijn ook niet bezig met zich af te melden, ze hebben wel andere zaken aan hun hoofd. Dat wordt dan onmiddellijk een knoeiboel, dat wordt onbetrouwbaar.

Waar we wel mee werken, wat wel betrouwbaar is, is het zicht van de mensen met 'boots on the ground'. Dat zijn onze LOP-deskundigen en de lokale besturen. Die kunnen dat wel wat inschatten en de vinger aan de pols houden. Die zien wat er binnenkomt en welke vragen worden geregistreerd. Daarmee willen we werken in plaats van onze energie te steken in de organisatie van zo'n digitaal platform. Ik snap dat dat met de beste bedoelingen tot stand komt. Dat wil ook zeker niet zeggen dat we in het wilde weg bezig zijn, neen, we hebben onze lokale antennes. Ik denk dat het veld enige waardering heeft voor onze inspanningen.

Dan was er de vraag naar het aanpassen van de norm. Daar was een beetje verwarring over. In dezen gaat het over OKAN. OKAN is secundair onderwijs, en daar geldt die drempel niet. Daar geldt geen drempel van zes; die geldt enkel voor het basisonderwijs. *(Opmerkingen van Loes Vandromme)*

Dat is niet OKAN, dat zijn anderstalige nieuwkomers.

Maar in het basisonderwijs meldt men mij ook geen grote problemen. En die kleine inspanningen worden wel opgenomen, geabsorbeerd. Dat gaat vrij goed, moet ik vaststellen. Daar meldt men mij ook niet de grote problemen. Prioritair verwijst men altijd naar het secundair onderwijs.

De verhouding ligt momenteel op 8500 in het secundair onderwijs, terwijl we 8300 anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs opvangen. Dat zijn er dus in totaal 16.800. Dat is toch immens, dat zijn verschillende scholen die we moeten opvangen.

Er is inderdaad nog meer vraag, en we proberen daar maximaal flexibel op in te springen. Ik weet niet welke flexibiliteit we nog meer aan de dag moeten leggen. Zonder in een scenario te komen van verplichting, wat ik absoluut niet wil, blijven we daar een luisterend oor hebben, en zijn we bereid om maximaal flexibel te zijn.

Het zou helpen, mocht men ons inderdaad bijvoorbeeld met die flexi-jobs mee kunnen ondersteunen vanuit de federale overheid, want uiteindelijk worden er ook daar beleidsbeslissingen genomen. Ik wil niet de grote criticus spelen van het migratie- en asielbeleid, maar het zorgt er eenvoudigweg voor dat ons onderwijsveld daar wel de gevolgen van moet dragen. Als je dan 'reciproque' ook een beetje een inspanning vraagt, dan krijg je nul op het rekest. Dus daar staan we voor, maar we trachten maximaal te roeien met de riemen die we hebben.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Mijn fractie is ook geen voorstander van een verplichting, want ik denk dat dat de zaken inderdaad eerder gaat verzuren, en dat is niet de bedoeling. Als je de cijfers ziet, die 16.000, dan is dat niet niks, maar we hebben in totaal 1,2 miljoen leerlingen. Het lijkt mij haalbaar om dat te doen. En we kunnen samen weer beginnen te discussiëren over het asielbeleid, dat al veertig jaar onder vuur ligt, maar de facto zijn die mensen hier, en heel veel mensen zullen blijven. Ik weet niet of er daarover cijfers zijn.

Mijn vraag is wel om er toch voor te ijveren dat er een oplossing komt voor die niet-ingevulde plaatsen of die kinderen die thuis zitten.

Ten tweede, rond het digitaal instrument zegt u dat dat een soep wordt als zij opnieuw vertrekken. Maar dat gaat allemaal over mensen die toch legaal aanwezig zijn in die OKAN-klassen, of toch voornamelijk, dus we weten toch ook wanneer die vertrekken? Ik begrijp niet goed waarom niet automatisch geregistreerd kan worden dat zij vertrekken, zodat je op die manier toch een beter overzicht hebt, en vooral ook voor de leerlingen een duidelijker recht op inschrijving hebt. Ik denk dat dat ook een manier kan zijn om die scholen te motiveren om daarmee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, u bent heel kort ingegaan op mijn vraag naar het verleggen van die norm. Voor zover ik weet, bestaat er wel degelijk OKAN-onderwijs in het basisonderwijs. Het is natuurlijk wel aan de school, die een grote autonomie heeft, om te bepalen op welke manier men dat OKAN-onderwijs inricht, misschien vandaar de verwarring.

Wij horen wel degelijk dat daar ook wel uitdagingen zijn. Er zijn verhalen van leerkrachten die in het lager onderwijs met Google Translate moeten werken, en die dat met veel enthousiasme en engagement doen, waarvoor natuurlijk onze grote waardering.

Ik denk dat het gewoon heel belangrijk is om ook te verwijzen naar het leerrecht van alle leerlingen hier op ons grondgebied. Ik begrijp zeer goed dat de uitdagingen groot zijn en dat er geen gemakkelijke oplossing klaar ligt, maar ik denk dat we dan zeker moeten gaan kijken naar die creatieve oplossing, waarbij we eventueel wel relatief met die norm omgaan, en waarbij echt elke leerling vanaf dag 1 vergoed kan worden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik beseft dat het inderdaad niet eenvoudig is. U hebt ook een reeks maatregelen genomen om een aantal zaken te versoepelen die zeer goed zijn.

Maar ik ben het eens met collega De Witte: in principe zou dit haalbaar moeten zijn. Op het moment van de start van de Oekraïne-crisis weet ik dat er bepaalde cijfers circuleerden, en dat er de vrees was dat het misschien wel om

honderdduizend leerlingen zou kunnen gaan. We konden niet inschatten hoeveel mensen er zouden overkomen. Het zou op dat moment over een pak meer leerlingen gaan. Dat was de inschatting, dat waren de cijfers die de ronde deden. En iedereen moest zich daarop voorbereiden, of het nu de minister van Wonen was of iemand anders.

Het heeft een grote impact, maar we hebben beslist – en ik denk dat ook de N-VA daarachter stond op dat moment – om inspanningen te doen voor Oekraïne, en om de mensen die op de vlucht sloegen voor een toch wel vreselijke oorlog, te helpen. Ik denk dat elke partij daar op dat moment achter stond.

Uiteindelijk zijn de cijfers een pak lager uitgevallen dan initieel ingeschat voor die Oekraïne-crisis. Dus ik denk dat we inderdaad alle inspanningen moeten doen om ervoor te zorgen dat we dit toch wel aankunnen. De stroom is stilaan een beetje aan het stilvallen, we weten over hoeveel mensen het gaat. We weten dat die hier nog niet onmiddellijk weg zullen zijn, en dat er zullen blijven. Dus ik hoop dat er snel een oplossing gevonden zal worden, en ik zie wel heil in het bijhouden van correcte cijfers om het beleid te onderbouwen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de vragen van het Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurenorganisaties Basisonderwijs over de KOALA-taaltesten – 2411 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de open brief van het Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurenorganisaties Basisonderwijs over de KOALA-taaltest – 2441 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, het Netoverschrijdend Overlegplatform Directeurenorganisaties Basisonderwijs (NODB) schreef een brief met drie urgente bezorgdheden over de decretaal verplichte afname van de KOALA-taalscreening (Kleuteronderwijs Luistervaardigheid) bij het begin van de derde kleuterklas. Het gaat om de kosten van de digitale afname, de planlast en de efficiëntie van de verplichting voor scholen om alle leerlingen bij de aanvang van de leerplicht te screenen.

De drie bezorgdheden zijn niet van elkaar te scheiden. Het NODB vindt het ongehoord dat de decretaal verplichte afname extra kosten genereert en dat die worden verhaald op de werkingsmiddelen van de scholen. Of de school nu kiest voor een papieren of een digitale afname, de kosten daarvan lopen op. In tijden van verhoogde energiekosten zijn die moeilijk te dragen. In het verleden heb ik dezelfde vraag over de kostprijs van de afname van de KOALA-test ook al aangekaart. De digitale afname voor 5,99 euro per leerling kost veel. Aangezien er maar één aanbieder is, is die prijs in de toekomst ook niet concurrentieel gegarandeerd.

De vraag wordt gesteld waarom de overheid niet zelf het initiatief neemt om de verplichte screening digitaal te laten aanbieden en in te staan voor de kosten ervan ofwel de rekening daarvan niet meteen op zich te laten nemen. De digitale afname

zal volgens het NODB meer efficiënt zijn qua afname en verwerking. Momenteel gaat er te veel tijd van de leraren naar de afname, terwijl men die mensen liever zou inzetten voor taalactiviteiten met de leerlingen.

Daarnaast wordt ook voorgesteld dat de onderzoekers en ontwerpers van KOALA zouden nagaan in welke mate het op termijn nodig is dat alle leerlingen worden gescreend, aangezien in sommige scholen heel wat kleuters een groene score krijgen. Het zou tijdsbesparend zijn indien de scholen een procedure zouden kunnen hanteren waarbij slechts een deel van de leerlingen wordt onderworpen aan een extra screening, zeker ook omdat heel veel leerkrachten aangeven dat ze de scores eigenlijk perfect kunnen voorspellen.

Het NODB verwijst naar de inspectie basisonderwijs en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), die dezelfde opmerkingen naar voren schuiven, wat aantoont dat de kritieken vrij algemeen zijn in Vlaanderen.

Minister, bent u bereid om in te gaan op de vragen van het NODB over de kosten van de digitale afname, de planlast en de efficiëntie van de verplichting voor scholen om alle leerlingen bij aanvang van de leerplicht te screenen?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, we kregen inderdaad een open brief van het NODB, de directeursvereniging voor het basisonderwijs, waarin ze aandacht vraagt voor enkele bekommernissen rond de nieuwe KOALA-test.

Ik wil hier toch nog even onderstrepen dat die test een belangrijk doel heeft, namelijk een beter zicht krijgen op de beheersing van het Nederlands bij kleuters, zodat dit kan worden opgevolgd en er tijdig kan worden gemedieerd. We vinden de kennis van het Nederlands heel belangrijk, omdat die de basis is voor gelijke kansen in het Vlaamse onderwijs, maar ook voor het latere beroepsleven. De KOALA-test is daarom een belangrijk middel voor de groeikansen van iedere kleuter.

De vragen van de directeurs zijn duidelijk gesteld door collega Vandromme. Ik zal ze niet herhalen. Zij heeft dat heel mooi geschetst. Minister, ik zal u dus meteen mijn vragen stellen.

Een vraag is uiteraard hoe u reageert op de open brief van het NODB. Hebt u begrip voor hun bekommernissen? Zult u eraan tegemoetkomen bij de verdere uitrol van de KOALA-test, of hoe kijkt u hiernaar?

Indien u zou tegemoetkomen aan de vraag om de test niet bij alle kleuters af te nemen, op welke basis denkt u dan dat er een selectie zou kunnen worden gemaakt van wie wel in aanmerking komt? Op basis van het gewone werk van een leerkracht kan er weliswaar een signatuur zijn, maar dat is natuurlijk niet echt op iets objectiefs gebaseerd. Zou u bijvoorbeeld de focus leggen op doelgroepen waarbij een gebrekkige kennis van het Nederlands wordt vermoed, of hoe denkt u dat dat kan worden aangepakt?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Laat mij eerst zeggen dat je op grond van de communicatie van het NODB zou bevroeden dat het lijkt alsof er een consensus is in ons basisonderwijs dat een algemene afname van KOALA eigenlijk weinig zinvol is en mogelijk zelfs een consensus dat er geen toegevoegde waarde wordt gezien ten opzichte van wat leerkrachten al weten over hun eigen vijfjarigen.

Ik durf dat nogal sterk te betwijfelen, niet op grond van mijn buikgevoel, maar op grond van de vaststellingen van onder andere het Centrum van Taal en Onderwijs

(CTO) van de KU Leuven, dat een kalibratieonderzoek heeft verricht met betrekking tot KOALA. In de conclusies gaan de onderzoekers ook in de diepte in op de reflecties van afnemers en leerkrachten die deelnamen aan het kalibratieonderzoek. Daar werd ook expliciet de vraag gesteld of de taalscreening bij vijfjarige kleuters zinvol is. Zij hebben de reacties als volgt samengevat: "Over het algemeen werd de taalscreening als zeer zinvol gezien. Sommige leraren gaven aan dat een screening kan zorgen voor een objectiever, veelzijdig beeld van de kleuters, en dat ze het normeringsaspect van de screening waarderen. Het zou ook helpen om gericht te kunnen ingaan op tekortkomingen bij de kleuters. Sommige leraren gaven bijvoorbeeld ook aan dat er door de testafnames 'verrassingen' aan het licht kwamen."

Het is dus juist de combinatie van de twee elementen, namelijk de eigen waarnemingen en bevindingen – dat is evident – in samenhang met de gestandaardiseerde toets, die een brede kijk op het kind oplevert. En daarvoor is het belangrijk dat ook alle kinderen meegenomen worden. Zo gaan we niet van veronderstellingen uit en is de gelijkheid tussen de leerlingen gegarandeerd en hebben de scholen en de leerkrachten met KOALA een wetenschappelijk onderbouwd instrument op basis waarvan ze kunnen oordelen of een taalintegratietraject aangewezen is.

Men verwijst ook naar de bevraging van de onderwijsinspectie. Daarin staat inderdaad dat de directeurs aangeven dat in veel gevallen de kleuteronderwijzer eenzelfde inschatting maakt van een leerling als het resultaat van de screening. Dat is ook de logica zelve. Maar in aanvulling vermeldt de onderwijsinspectie ook wel heel duidelijk: "Op basis van de resultaten van de taalscreening borgen heel wat scholen hun werking of sturen ze deze bij. Op die manier ondersteunt de taalscreening het evalueren van de schoolwerking op leerling-, groeps- en schoolniveau en draagt ze, volgens de deelnemers, bij aan de datageletterdheid van het schoolteam en de kwaliteit van het onderwijs." En laat dat nu ook een belangrijke reden zijn om te testen, niet enkel om te testen in functie van de individuele leerling, maar om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van ons onderwijs, en zeker op het vlak van de taalvaardigheid, versterkt wordt, zeker nu blijkt dat scholen er echt wel mee aan de slag gaan.

Wat de tijdsbesteding betreft, snap ik wel dat de afname van de KOALA-test tijdsintensief is. Dat is onmiskenbaar. Maar het gaat hier wel om een kerntaak van de school, namelijk bepalen waar leerlingen bij het begin van de leerplicht staan inzake luistervaardigheid. Uit de onderwijsspiegel van de onderwijsinspectie blijkt dat een aantal van de kleuterscholen die een doorlichting kregen, zwak scoren op de beeldvorming van hun kleuters. De KOALA-test helpt hen daar net bij, alvast op het vlak van de luistervaardigheid.

Dat is trouwens niet zomaar een element dat getest wordt. Het is een element waarvan wetenschappelijk onderzoek ook aangetoond heeft dat het een belangrijke voorspeller is voor schools succes, aangezien het een essentieel onderdeel is van het hele taalverwervingsproces. Tijd investeren in de KOALA-afname is dus ook tijd investeren in het schoolse succes van kinderen. En dat is geen planlast.

Scholen krijgen ook extra middelen: 12 miljoen euro. Dat is toch niet onaanzienlijk. Scholen met meer leerlingen die als thuistaal niet het Nederlands hebben, krijgen verhoudingsgewijs ook meer middelen. Die middelen worden trouwens voor een heel schooljaar toegekend, wat wil zeggen dat die leerkrachten ook al ingeschakeld kunnen worden bij de afname van de KOALA-test.

Wat tot slot de digitale afname betreft, heb ik wel een luisterend oor. Wij zijn natuurlijk redelijkerwijs vertrokken van de idee dat de markt wel zou inspelen op de vraag en op de opportuniteiten die zich aandienen. Dat heeft uiteindelijk maar geresulteerd in één speler die een digitaal aanbod heeft georganiseerd, tegen een

serieuze, weinig democratische kost. Dat maakt dat ik momenteel bekijk hoe we daar een alternatief voor kunnen bieden voor de scholen, dat vanzelfsprekend kosteloos georganiseerd zou moeten worden. Ik bekijk welke mogelijkheden er zijn, natuurlijk ook budgettair.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik wil beginnen met te zeggen dat wij het, vanuit onze fractie, altijd goed gevonden hebben dat die screening wordt afgenomen bij het begin van de derde kleuterklas, om bijkomende informatie te verzamelen over het taalniveau op het vlak van luisteren bij kleuters. Men kan dan ook gepast remediëren en naar het eerste leerjaar toe werken.

Vorig jaar bleek inderdaad dat er een juridische kwestie was waardoor er geen digitale screening kon worden opgemaakt. Ik kan alvast zeer tevreden zijn dat u bereid bent om te zoeken naar een alternatief, minister, waardoor de kostprijs zal zakken. U verwijst dan naar het Centrum voor Taal en Onderwijs, dat een onderzoek deed in de diepte, en een aantal vragen stelde ten aanzien van directeurs en leerkrachten. Maar u vermeldt hier vandaag niet de vraag in hoeverre men kon inschatten hoe de kleuter zou scoren op de test. Die vraag werd ook gesteld door het CTO, en daar werd heel duidelijk aangegeven dat die voorspellingen heel vaak – bijna altijd – in de lijn lagen van de uitkomst van de toets. Ik denk dat het heel belangrijk is om ook het vertrouwen te uiten in die mensen die dag in dag uit met die kleuters werken.

U verwijst ook naar de onderwijsinspectie. Die zegt inderdaad ook dat scholen, directeurs en leerkrachten op het terrein gaan borgen wat er is, en waar er moet worden bijgestuurd. Dat borgen kan ik zeker beamen, minister. Ik hoor op het terrein heel veel scholen en heel veel directeurs, leerkrachten en kinderbegeleiders die aangeven dat ze eigenlijk al veel meer doen dat wat er uit de test komt. Ze geven zelfs extra begeleiding aan kinderen die toch groen scoren. Er wordt dus inderdaad geborgd, en men gaat aan de slag om talrijke omgevingen aan te bieden.

Het is inderdaad een kerntaak van het onderwijs om een beeld te vormen van leerlingen, om in te schatten waar ze staan, maar het is aan de andere kant ook belangrijk om te remediëren en om de tijd die er is, nuttig in te vullen en taal-integratietrajecten op te zetten. Het is vooral daar dat ik benieuwd naar ben, hoe dit op het terrein gebeurt. Er is inderdaad 12 miljoen euro extra aangeboden. Kunnen we er zicht op krijgen hoe dat gebeurt, en of daar resultaten van zijn? Hoe kijkt men daarnaar? Hoe werkt men daarmee op het terrein? Wordt die 12 miljoen euro ook effectief besteed? Dat zijn zaken die voor mij toch wel zeer belangrijk zijn. Testen is één ding, maar in de praktijk ook remediëren en kinderen op weg helpen om de taal nog beter machtig te zijn, lijkt me van groter belang.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Als voormalig logopediste en zorgcoördinator vind ik het altijd heel belangrijk dat, wanneer testen worden uitgevoerd, dat zinvol is. Het is belangrijk dat we het niet voor niets doen, en dat het een reden heeft. Ik was daarom ook wel gevoelig voor de opmerkingen die gemaakt werden in de open brief. Ik ben me uiteraard wat verder gaan informeren en verdiepen, en ik sluit me wel aan bij uw antwoord wanneer u zegt dat, naast het feit dat men soms wel weet wat de uitkomst voor bepaalde kinderen gaat zijn, men er toch ook wel van leert.

Dat is iets wat ik ook uit mijn ervaring kan meedelen. Een test is niet alleen een test om een resultaat te bekomen maar ook een heel belangrijk instrument ter

observatie. Ook al zijn de kinderen goed ter taal, doordat de leerkracht in kleine groepjes, of zelfs individueel, met die leerling bezig is, ziet hij ook veel vanuit de observatie. Zo haalt hij ook informatie, niet alleen uit kinderen die op bepaalde vlakken misschien minder voldoen dan oorspronkelijk gedacht, maar ook uit kinderen die sterker staan en meer voldoen. Je staat soms versteld van de woordenschat die sommige kinderen al hebben, die uit zo'n test naar voren komt, maar daarom niet meteen in de klas of in het gewone gebruik. Zo'n testmoment is dus eigenlijk ook een heel mooie observatietool. Omdat kleuterjuffen hun kleutervolgsysteem altijd hanteren via observatie, is dit mijns inziens ook een belangrijk instrument dat ze zo moeten hanteren.

Ik zou hier dan ook een oproep willen doen. Ik begrijp de verzuchting, en zoals ik al zei moet het een belangrijk doel hebben, maar ik denk dat leerkrachten hier ook nog een beetje hun weg in moeten vinden. Leerkrachten zijn niet opgeleid als afnemers van testen. Zij moeten daar een beetje hun rol in vinden en daar een bepaalde routine in creëren. Ik denk dat we het in dit geval nog even zo moeten houden dat we die testen van alle kinderen afnemen. We kunnen nog altijd evolueren. Als we data over een aantal jaren hebben zien we hoe we hier verder mee om kunnen gaan. Ik denk dat we het nu een tijdje moeten aanhouden, om routine te creëren en te zien wat er bijkomend uit gehaald wordt.

Minister, ik sluit graag af met nog eens het goede nieuws te onderstrepen dat u hier toch brengt. De kost van de digitale test stoorde mij wel wat, want digitaal geeft minder planlast dan op papier. Als scholen merken dat de kinderen het digitale proces wel aankunnen en dat ze het makkelijker op die manier kunnen afnemen, dan ben ik wel blij dat u op z'n minst gaat bekijken of die kosten voor de scholen kunnen worden weggenomen of verminderd. Ik ben heel blij dat u dat gaat opnemen en ik hoop dat u binnenkort dat nieuws ook kunt bevestigen. Ik kijk er in ieder geval naar uit.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Collega's, dank u wel voor de vragen over deze problematiek die toch wel belangrijk is. Minister, hoe zit het nu met de aanpak, de remediëring van de tekorten? Want we hebben er toch best wat vastgesteld. Zit daar nu een lijn in? Wie controleert dat? Hoe kun je monitoren of die remediëring ook daadwerkelijk iets opgeleverd heeft? Want als de ene school serieus aangepakt wordt en de andere niet: er is geen tweede test om op het einde van het schooljaar nog eens te kijken welke vorderingen die kinderen nu gemaakt hebben. Dat vind ik toch nog niet duidelijk.

Twee, wat met de kinderen die ondanks een rode kleur en remediëring naar het eerste studiejaar doorgaan, maar in feite niet klaar zijn om dat te doen? Die moeten daar dan wel een taaltraject volgen, maar hebt u daar zicht op? Hoe meet men de aanpak om die gasten op korte termijn toch bij te spijkeren? Dat vind ik belangrijk. Jullie hebben heel sterk ingezet op dat taaltraject, maar ik krijg daar geen duidelijk beeld van.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw Krekels, ik geef eerst mee dat we wel degelijk getracht hebben om het veld maximaal voor te bereiden. Er zijn infosessies georganiseerd, er zijn handleidingen, er is trouwens ook een vakrubriek via de website. Wie daarvan gebruik wou maken, heeft daar absoluut de mogelijkheid voor gehad.

Mevrouw Vandromme, het is vanzelfsprekend dat we vertrouwen hebben in de kleuteronderwijzers. We bieden hen net vanuit ons vertrouwen een extra instrument om nog beter aan de slag te kunnen gaan en nog een beter beeld te krijgen,

niet alleen op grond van hun eigen impressies, maar ook nog eens aanvullend, zodat ze een scherper beeld krijgen van elk kind.

Natuurlijk hebben we eenzelfde vertrouwen als het gaat over de besteding van de middelen en de remediëring. Ook daarvoor hebben we net middelen overgemaakt, niet alleen om die KOALA-testen te organiseren, maar ook om te remediëren. Ik hoor hier dan verschillende pleidooien voor controle op besteding en remediëring. Enerzijds is het zo dat we niet voor elke aparte dotatie een aparte inspectie gaan opzetten, maar het is wel zo dat de onderwijsinspectie dat meeneemt bij de doorlichting.

We hebben ons ook afgevraagd hoe we op de een of andere manier het effect, de impact van de remediëring kunnen meten. Daarvoor organiseren we vanaf volgend schooljaar met de onderwijsinspectie een bevraging van de leerkrachten in het eerste leerjaar, wat hun bevindingen zijn, pre- en post-KOALA. Dan kunnen we ook in de diepte gaan. Dat is opgezet.

Tot slot mogen de leerkrachten natuurlijk meer doen. Dat is vanzelfsprekend. Elke inspanning ten voordele van het Nederlands is absoluut welbesteed, heeft altijd een groter rendement. We vinden het heel fijn om te vernemen dat heel wat scholen zelfs verder gaan en niet alleen diegenen in oranje en rood nog extra gaan bijspijkeren en stimuleren, maar ook de kinderen in de groene zone. Dat is prima. Dat moedigen we heel duidelijk aan met dit beleid en deze regering.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik stel vast dat de definitie van vertrouwen onder ons wat verschilt. Maar goed, als er geremedieerd wordt en er worden taalintegratietrajecten opgezet, dan weet u dat ik niet diegene ben die extra controle gaat inroepen, maar dat ik net een pleidooi hou om middelen te ontkleuren en scholen maximaal de kans te geven om in eigen autonomie te kiezen hoe ze dat allemaal opzetten.

Trouwens, als het over taalontwikkeling gaat: dat is iets wat door alles heen loopt. Een school moet doorspekt zijn van taalontwikkeling. Zie ook het verhaal van de doorgaande lijn. Maar ik onthoud vooral dat u bereid bent om op zoek te gaan naar hoe de kosten gereduceerd kunnen worden. Ik hoop dat ik u nog kan meegeven om toch de vinger aan de pols te houden, om goed bij te houden wat de tijds-investering is van de KOALA-test en hoe we scholen en kinderbegeleiders, kleuterleidsters nog sterker kunnen maken in het taalrijk maken van hun klasruimtes.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Ik ben uiteraard blij dat we blijven inzetten op dat taalbeleid omdat het zo belangrijk is dat iedereen met een goede basis van het Nederlands aan dat eerste leerjaar kan beginnen.

Ik wil even ingaan op de opmerking van de remediëring, want dat was ik daarjuist vergeten te vragen. Ik hoor wel van scholen die inzetten op die remediëring dat ze soms graag weten van bepaalde leerlingen hoe ze het nu gedaan hebben tegenover de startafname. Zij gebruiken de KOALA-test dan op het einde van het schooljaar nog eens opnieuw. Ik vind het oké dat ze dat doen, maar vanuit de ontwikkelaars van de KOALA-test is blijkbaar aangegeven dat dat niet echt mag, omdat de test daar niet voor bedoeld is en dat dat testonderbouwend en wetenschappelijk – ik ben daar niet helemaal in mee –, een verkeerd beeld zou geven, want daar ga ik dan van uit. Maar misschien kan er toch eens gekeken worden of dat door een paar kleine aanpassingen wel zou mogen van de ontwikkelaars. Dan kan dat nog een bijkomend voordeel zijn voor die scholen en die leerkrachten die daar echt op willen

inzetten en toch iets objectiefs in handen willen hebben om hun vooruitgang en de beloning van hun inzet te kunnen zien.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de campagne tegen menstruatiermoede van de Vlaamse Scholierenkoepel – 2322 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Maxim Veys aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het project inzake menstruatiermoede van de Vlaamse Scholierenkoepel – 2339 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik heb u al ondervraagd over dit onderwerp. Uit een onderzoek van Caritas Vlaanderen blijkt dat een op de acht leerlingen, die ondervraagd werden, niet altijd voldoende geld heeft voor de aankoop van menstruatieproducten. Bij meisjes in armoede liep dat op tot bijna de helft. Behoorlijk wat leerlingen misten daardoor regelmatig school of buitenschoolse activiteiten. Rond menstruatiermoede is er in België lang weinig gedaan. We dachten dat dat iets van de derde wereld was, tot bleek dat dat helemaal niet zo was. De Wereldbank heeft criteria vastgelegd voor menstruatiermoede en hoe die tegen te gaan. Niet alleen toegang tot sanitaire infrastructuur en menstruatieproducten is nodig, maar ook informatie en kennis over menstruatie, goede praktijken en een ondersteunende omgeving waar schaamte en taboes – die er ook bij ons zijn – niet thuishoren.

In navolging van de eerste vragen en resoluties is er heel wat gebeurd. Lokaal zijn er heel veel projecten opgestart door gemeenten en scholen. Nu gaat deze maandag de Vlaamse Scholierenkoepel een campagne lanceren tegen menstruatiermoede. In 49 Vlaamse en Brusselse scholen gaan ze starterspakketten neerleggen, met infobrochures, posters, maandverbanden en tampons. Daarna gaan ze samen met de leerlingenraad proberen om het pakket gevuld te houden, door bijvoorbeeld sponsoring.

U zou een onderzoek op poten zetten om een eventuele uitrol van pilootprojecten op te starten. We hebben daar niet veel meer over gehoord, misschien is dat wel gebeurd intussen, dat hebt u ook vernoemd in antwoord op de laatste vraag. Momenteel nemen sommige scholen zelf het initiatief, waardoor er een versnippering in aanpak ontstaat. Niet elke school heeft het budget, de middelen of de knowhow om hieraan tegemoet te komen. Een aanpak vanuit Vlaanderen zou de scholen kunnen ontzorgen, want nu doen ze het zelf.

Kunt u een stand van zaken geven over het onderzoek naar de aanpak van menstruatiermoede en de uitrol van pilootprojecten? Wat zijn de effecten en de resultaten van dit onderzoek? Hoe worden deze omgezet in maatregelen? Zeker op dit moment in de legislatuur is het tijd om te bekijken wat er nog zal gebeuren.

Zal de Vlaamse Regering pilootprojecten uitrollen om die op grote schaal te verspreiden naderhand? Welke budgettaire maatregelen zal de Vlaamse Regering daaraan koppelen? Op welke termijn plant ze dit te doen?

Bent u of gaat u in dialoog gaan met de onderwijskoepels, onderwijsnetten en armoedeorganisaties? Wat is de stand van zaken van het overleg?

Zult u een grote sensibiliseringsactie organiseren in samenwerking met de koepels, armoedeorganisaties en Sensoa om het taboe rond menstruatieschaamte te slechten, zowel rond menstruatiearmoede als rond reproductieve gezondheid? Op welke termijn?

Wordt er in de praktische uitvoering van de eindtermen rond relationele en seksuele vorming genoeg ingezet op het doorbreken van stigma's en taboes rond menstruatiearmoede- en schaamte? Wordt er genoeg ingezet op seksuele reproductieve gezondheid? We zien in andere conclusies in het gezondheidsdomein en bij de algemene bevolking, dat het daar schort. Meisjes en jonge vrouwen weten onvoldoende over wat er met hen aan de hand zou kunnen zijn als het bijvoorbeeld gaat over endometriose. Ze moeten bijvoorbeeld acht jaar wachten op een correcte diagnose. Doet de Vlaamse Regering daar genoeg aan?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, er is inderdaad al een hele historiek sinds de befaamde studie van Caritas over menstruatiearmoede in Vlaanderen en de impact daarvan op jonge vrouwen. Er is ondertussen op het terrein wel al heel veel gebeurd. Het middenveld is toch wel serieus in gang geschoten, dat is het minste dat we kunnen zeggen, waaronder ook de Vlaamse Scholierenkoepel. Zij zetten dit jaar de strijd tegen menstruatiearmoede voort. Dat doen ze door onder andere startpakketten met menstruatieproducten, brochures en tips uit te delen aan leerlingenvraden van 49 Vlaamse en Brusselse middelbare scholen. Dat is een fysiek aanbod, maar ze hebben daarnaast ook een digitaal aanbod waarmee leerlingenvraden zelf aan de slag kunnen, om op die manier meer Vlaamse scholieren te bereiken op een laagdrempelige manier. Dat is een actie die mogelijk werd gemaakt met sponsormiddelen, middelen die ze inzamelden, ook in het kader van De Warmste Week, die in het teken van de armoedebestrijding stond.

Niet alleen de Vlaamse Scholierenkoepel onderneemt acties. Ook in het onderwijsveld zelf zijn er leerkrachten die zich buiten de uren engageren in hun scholen. Ik verwijs graag naar het project Goed GeRegeld dat werd gestart in GO! Atheneum Veurne en dat toch al heel wat scholen heeft bereikt. We hebben het daar vorige keer ook over gehad: diverse lokale besturen, waaronder Aarschot en Menen en er zijn er inmiddels al heel wat bij gekomen, zijn bezig met het opstellen van een actieplan of hebben er zelfs al voor gezorgd dat er gratis menstruatieproducten beschikbaar zijn in de toiletten op school. Eventueel worden er ook vanuit het sociaal beleid al stappen gezet ter zake.

De voorbeelden uit de praktijk bewijzen dat het kan, maar in het geval van bijvoorbeeld Goed GeRegeld gaat het over inzamelen en herverdelen. Dat is natuurlijk een voorlopige oplossing, die steunt op liefdadigheid. Het gaat dus niet om een structurele oplossing.

Minister, het is al meer dan een jaar geleden dat ik u een vorige vraag om uitleg hierover stelde. U zei toen dat u de evaluatie van de proefprojecten nog afwachtte om daar conclusies uit te trekken. U zei ook dat er bereidheid was van uw kant om te faciliteren en te ondersteunen, met een voortrekkersrol voor de bevoegde minister, toen nog minister Beke, nu minister Dalle. U zei toen eveneens dat de minister, uzelf en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) nog iets zouden kunnen ondernemen. Ik heb net het verslag nog eens doorgenomen.

Minister, ik heb de volgende vragen. Hoe staat u tegenover de actie van de Vlaamse Scholierenkoepel? Bent u bereid om die eventueel structureel te ondersteunen, zodat dat in alle scholen in Vlaanderen kan worden aangeboden? Dit hangt immers

nog te vaak af van het middenveld en individuele leerkrachten. Vindt u het dan niet belangrijk dat overal in Vlaanderen leerlingen gratis toegang kunnen hebben tot menstruatieproducten? Erkent u dat er voldoende maatschappelijk draagvlak is om in gratis menstruatieproducten te voorzien in de toiletten op school? Hebt u ondertussen kennisgenomen van de resultaten van de federale proefprojecten en de evaluatie ervan door de Vrouwenraad? Welke conclusies trekt u daaruit? Neemt u bijkomende initiatieven? Is er reeds een beslissing genomen binnen de Vlaamse Regering over welke initiatieven zullen worden genomen? Zo ja, wat is daar concreet van aan en welke minister coördineert, faciliteert, ondersteunt en trekt dat?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Op het gevaar af debatten te heropenen die we in een vrij recent verleden nog hebben gevoerd in de plenaire zitting, mijn uitgangspunt is nog niet gewijzigd ten opzichte van gisteren, in die zin dat ik het als minister van Onderwijs ook mijn opdracht vind om onze scholen te behoeden voor het in hun richting doorschuiven van diverse taken en verantwoordelijkheden allerhande. Hun kerntaak is lesgeven. Dat is bij uitstek een sociale taak. Men moet ook eens stoppen met het afwentelen van alle maatschappelijke problemen op ons onderwijs en daar de oplossing te zien.

De menstruatiearmoedeproblematiek die wordt geschetst, maakt natuurlijk ook deel uit van een bredere armoedeproblematiek. In dat kader heb ik bij de vorige vraagstelling verwezen naar federale proefprojecten die liepen en waarnaar u terecht hebt verwezen. Het eindrapport dat op basis van die projecten werd opgeleverd door de Vrouwenraad, bevat enkele structurele maatregelen, die het probleem bij de wortel zouden kunnen aanpakken. Ze staan ook op de website. Twee daarvan kunnen eigenlijk het hele probleem van menstruatiearmoede in één klap oplossen: de vraag om de btw op 0 procent te brengen en – het was eigenlijk 'en/of' – de terugbetaling van menstruatieproducten door de ziekteverzekering.

Dat zijn twee heel structurele maatregelen, aangedragen door de Vrouwenraad, die natuurlijk ook berusten bij de federale overheid. En het lijkt mij dan toch veel zinvoller om daarop te gaan inzetten, eerder dan op het doorschuiven en afwentelen van taken en verantwoordelijkheden richting onderwijs. Maar dat belet natuurlijk niet dat wij, vanuit dat onderwijs, ook altijd openstaan om te kunnen ondersteunen en faciliteren. En dat zie je ook in de praktijk. Ik steun trouwens de Vlaamse Scholierenkoepel meer dan ooit; die krijgen meer ondersteuning dan vroeger, maar dan in het algemeen, vanzelfsprekend. En je ziet ook dat veel scholen in de mogelijkheid voorzien om menstruatieproducten te verkrijgen via de school, hoewel dat niet hun kernopdracht is. Maar dat is wel de vrijheid. Ze zijn ook afhankelijk van de lokale problematiek die zich stelt.

Trouwens, we hebben ook onze eigen onderwijskanalen. De aanpak van Veurne waar u naar verwijst hebben we ook verspreid, onder andere via Klasse. Maar dat is nog altijd een vorm van noodhulp, en geen structurele oplossing voor deze problematiek. Een structurele oplossing ligt ook niet bij onderwijs, ik denk dat we het daar wel eens over kunnen zijn. Het doel moet nog altijd zijn om er net voor te zorgen dat scholen al die acties eigenlijk niet zouden moeten ondernemen, en daar liggen de hefboomen duidelijk bij de Federale Regering, waar u mogelijk een tikkeltje meer zeggenschap hebt dan ik. Maar ik ben altijd bereid om vanuit de Vlaamse Regering mee te werken aan elk initiatief om hulp te bieden. Maar ik ben, zoals gezegd, natuurlijk geen voorstander om vanuit de Vlaamse onderwijsbegroting onderwijsmiddelen te gaan spenderen, structureel dan nog, aan hygiëneproducten, gratis maandverbanden of tampons, om die te gaan bekostigen en verdelen. Ik denk dat dat geen correcte aanwending zou zijn van onze onderwijsmiddelen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Bedankt. Er zijn ook heel structurele oplossingen voor armoedebestrijding op Vlaams niveau. Sterker nog, elke minister is voor armoedebestrijding bevoegd. Dus in die zin kan ik wel begrijpen dat u zegt dat de kerntaak lesgeven is. Maar je kunt natuurlijk niet lesgeven als iemand niet op school geraakt, doordat ze geen menstruatieproducten kunnen gebruiken.

Ik ben er helemaal voor dat u bijvoorbeeld voor kwetsbare mensen het groeipakket zou verdubbelen. Er zijn ettelijke dingen die niet noodzakelijk tot hun absolute kerntaak behoren. Ik heb er gisteren een aantal voorgelezen in de plenaire, die daarnaar zouden kunnen gaan. En dan kunnen mensen vrij hun groeipakket besteden. We weten uit onderzoek, en ik weet dat ook uit ervaring, dat je met het kindergeld vaak de dagen van de maand doorkomt waarin het geld op is. Want dat is de realiteit bij gezinnen in armoede.

Maar bij gebrek aan dat soort structurele oplossingen zijn er inderdaad noodmaatregelen nodig. Ik zou veel liever hebben dat die structurele oplossingen genomen worden. Maar het lijkt me, gezien de context waarin dat wordt geweigerd, realistischer om deze noodmaatregel te vragen. En hij is ook nodig, gezien de cijfers. De kerntaak kan niet uitgevoerd worden. De Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) geeft zelf aan dat zij van liefdadigheid afhankelijk zijn om zelfs deze maatregel en deze campagne ook maar te kunnen uitrollen.

Hetzelfde geldt voor scholen: ofwel moet het uit de eigen zak komen van lesgevers die nu zo onder druk staan, of van onderwijzend personeel, ofwel moet de school het van hun eigen middelen doen. En dan wordt er een ongelijkheid gecreëerd. U hebt gelijk, het is niet overal even erg. Maar ten eerste, menstruatiearmoede is zeer onzichtbaar. U bent zelf niet op het taboe ingegaan, maar dit is een van de dingen die meisjes en jongeren absoluut zullen verstoppen. Zij zullen dat niet aan de grote klok hangen. Dus allicht zijn er veel scholen waar men het niet doorheeft. Ik zat zelf ook op een school voor rijke kinderen. Men zal het aan mij niet gezien hebben dat ik te weinig had, maar er was wel te weinig. En dat lag niet aan mijn ouders.

Dan zijn er de scholen waar het veel meer zo is. En daarvan zegt u eigenlijk dat die dat dan maar naar de lokale noden moeten doen. Maar dat betekent dat u een context creëert waarin sommige scholen veel zwaarder belast worden, en waar u ze niet uit de brand helpt.

Ten slotte is er uw argument rond de Federale Regering. De studie die is aangevraagd, ging over de algemene bevolking. Er is een fundamenteel verschil tussen kinderen op school en de algemene bevolking. Bij de algemene bevolking moet je geen cadeautjes geven aan iedereen, want dat creëert een herverdelend effect naar mensen die het niet nodig hebben. De btw is al verlaagd. Er is de terugbetaling van de ziekteverzekering. Dat weet u allicht ook. Dat zijn dingen die worden aangevraagd door rijkere mensen. Overigens, een terugbetaling helpt niet als je op het moment zelf het geld niet hebt. Een terugbetaling zorgt ervoor dat je eigenlijk een lening hebt uitstaan en dat dat geld later pas terugkomt. Maar daarmee helpen we dus geen enkel meisje dat het op dat moment zelf niet kan betalen en voor wie het gezinsbudget tekortschiet.

Op school is elk kind gelijk. Ik zie u kijken, maar dit gaat over echte mensen, minister Weyts. Het gaat over echte jongeren. Ik denk dat u wilt dat wij wat dat betreft toch een doel delen, namelijk dat elk kind op school onderwijs kan genieten. En dit staat dat in de weg. Die federale maatregelen zijn dus fundamenteel verschillend. Op school hoort elk kind gelijk te zijn. Scholen zien dat het nodig is. En inderdaad, zij doen het al.

De vraag aan u is: gaat u zorgen voor budget om hen te ontzorgen in deze reële problematiek, die nu ook door de Vlaamse Scholierenkoepel wordt onderkend en waarvoor de Vlaamse Scholierenkoepel, net zoals de scholen, afhangt van liefdadigheid of van de eigen middelen? Op welke termijn gaat u dat doen? En hebt u nog overleg gehad – want daar bent u niet op ingegaan – met de verschillende actoren in kwestie? Dat gaat over de koepels, het net, de armoedeorganisaties en natuurlijk ook de vertegenwoordigers van leerlingen zelf.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Dank u voor uw antwoord, minister. U ging van start met te zeggen dat u sinds gisteren niet van gedacht bent veranderd. De Vooruitfractie is dat voor alle duidelijkheid ook niet, maar ik stel toch mijn hoop op het voortschrijdend inzicht bij onze beleidsverantwoordelijken.

Ik moet eerlijk zeggen dat ik toch het gevoel had dat uw toon een jaar geleden, bij mijn laatste vraag om uitleg, wat voluntaristischer was. Ik hoor u vandaag toch vooral zeggen dat het eigenlijk iets is wat op federaal niveau moet worden opgelost. Dat het met u soms kwaad kersen eten is, dat wisten we al. Maar hier doet u toch wel wat aan cherrypicking, aan kersen plukken, uit dat evaluatieverslag. Ik heb het hier bij me. Het gaat over de preliminaire aanbevelingen, die aan het begin van een evaluatie worden gegeven. U zegt dat er twee opgenoemd worden, maar ik zie toch vier punten staan, waarbij het tweede punt het gratis ter beschikking stellen van wegwerpmenstruatieproducten via scholen, apothekers, openbare toiletten en welzijnsinstanties is. Dat is de bevoegdheid van Vlaanderen.

Het was een goede poging om u wat weg te steken. U zegt dat de kerntaak voor leerkrachten en scholen lesgeven is, maar de kerntaak voor leerlingen is natuurlijk dat ze van onderwijs kunnen genieten. De collega haalde het al aan. Als men niet op school raakt, is het moeilijk om les te krijgen. Als je dat met een lege maag doet, om even een ander debat aan te raken, is dat ook niet evident.

Ik hoor vooral dat er eigenlijk geen stappen meer zijn gezet sinds de vorige vraag. Ik kijk dan vooral naar uw collega's Crevits en Dalle in dit geval. Ik weet niet of u tot aan de achterste pagina van het evaluatierapport bent geraakt, want daar staan nog wat meer aanbevelingen. Dat is de evaluatie van de proefprojecten, waarin de scholen toch duidelijk aangeven dat ze dat na het eindigen van deze projectmiddelen niet in hun budget kunnen opnemen en dat ze daarvoor dus wel naar de minister van Onderwijs kijken.

Er staat ook een oproep in dat de politiek en het middenveld de krachten dienen te bundelen. Ik voel een beetje dat u dat middenveld wat loslaat als het hierover gaat. Maar goed, ik zal in ieder geval ook nog uw collega's bevragen.

Ik wil u nog één iets heel concreets vragen, dat ook in die aanbevelingen zit. Het zou goed zijn dat er een bijkomend onderzoek komt naar het verband tussen absentisme en de toegang tot menstruatieproducten. Dat lijkt me nu wel iets wat in uw kraam past. Bent u bereid om dat te bekijken? Zijn daar plannen voor, eventueel samen met andere ministers? Ik denk dat we menstruatiearmoede wat breder binnen menstruatiewelzijn moeten bekijken. Bent u bereid om daar eventueel een stap te zetten voor een onderzoek naar het verband tussen toegang tot menstruatieproducten op school en het absentisme? Als we het absentisme willen aanpakken, denk ik dat dat toch wel een goede zaak zou zijn. En als ik me niet vergis, heeft een collega in de Vlaamse Regering gezegd dat er wel nood is aan meer onderzoek rond menstruatiearmoede.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vooruit bepleit toch niet dat we middelen bestemd voor Onderwijs gaan inzetten voor menstruatieproducten? Zo kunnen we alles gaan betalen, alles wat van heinde of ver kinderen en jongeren aanbelangt. Dan komen we in dezelfde discussie terecht waar ik mee begonnen ben, namelijk dat we alles moeten oplossen. Alle maatschappelijke problemen moet Onderwijs dan oplossen.

Mevrouw Groothedde, ik lachte een beetje omdat u een eigenzinnige interpretatie gaf van de notie 'terugbetaling'. Dat is geen lening, terugbetaling door het ziekenfonds is wat algemeen gangbaar is, namelijk dat u betaalt en dat u dat volledig teruggestort krijgt. Dat is dan kosteloos, dat is de notie 'terugbetaling', dat is iets anders dan een lening.

Er bestaan geen scholen voor rijke kinderen. Dat werd ongetwijfeld een beetje kwansuis geformuleerd, maar dat is een serieuze beschuldiging. Ik denk niet dat u dat meende.

Opnieuw, te gronde, moeten we scholen verplichtingen opleggen, daar ging het gisteren over, bijvoorbeeld om warme maaltijden aan te bieden? Ze moeten verplicht worden om op te treden tegen menstruatiearmoede, en wat nog meer? Ze zijn ook verantwoordelijk voor gezonde dranken en voeding. Dat, echt waar, moet ik een halt toeroepen. Maatschappelijke problemen richting onze scholen en de afwijking van schoolmiddelen moet ik tegengaan.

Onze kabinetten hebben eerder al de initiatieven bevestigd die Welzijn neemt. Ongetwijfeld hebt u minister Crevits ter zake al bevestigd. Ze zal zeker met Sensoa al een samenwerking gestart zijn en via die weg met alle betrokken partijen. We nemen ter zake enige verantwoordelijkheid, maar als de structurele oplossingen voor de hand liggen, zoals door de Vrouwenraad naar voren geschoven, en er zijn er nog andere, maar deze lijkt me nog structureler, als je het de facto kosteloos maakt, zij het met een omweg of met een terugbetaling, dan heb je het wel structureel aangepakt en moeten wij de discussie niet voeren en moet er niets worden afgewenteld, opnieuw, naar de scholen. Dat lijkt mij terdege een structurele oplossing die we allemaal kunnen voorstaan.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, u weet toch ongetwijfeld dat mensen allerlei zorg uitstellen omdat ze die niet kunnen betalen? Ze kunnen de dokter of tandarts niet betalen, ook niet met terugbetalingen. Daarom heb ik het in onomwonden termen gesteld, zodat u het zou begrijpen. Dat is een realiteit.

Dat is geen oplossing want dan maakt u het gratis voor allerlei mensen die het niet nodig hebben. Ongetwijfeld zijn er in uw en mijn directe omgeving geen mensen die dit niet kunnen betalen. In andere kringen komt dat zeer zeer vaak voor. Ik vind het heel spijtig dat u een ideologisch debat hebt gemaakt van die praktische problemen.

U zegt dat het 'basically' niet allemaal op de scholen mag worden afgewenteld. Dat komt erop neer dat het niet mag bestaan, want het is wel een realiteit. Er zitten kinderen met honger op school en er zitten kinderen niet op school omdat ze geen menstruatieproducten kunnen betalen. Er zitten kinderen met schrik in de klas dat ze straks een vlek krijgen, en u weet heel goed hoe dat overkomt in een klas vol tieners, het parlement lijkt er soms een beetje op. Zo'n vlek is heel gênant. Ik heb het al gehad over het stigma, de schaamte, de informatie en kennis van uw rechten enzovoort. Dat debat zijn we hier nog niet eens aangegaan. Het is puur blijven hangen bij die ene herkenbare maatregel: zijn er menstruatieproducten ja of nee? En zelfs daarop is niet ingegaan.

U zegt dat scholen dat niet moeten oplossen. Ik ben het met u eens! U moet ervoor zorgen dat scholen ontzorgd worden. Vandaag moeten ze het allemaal zelf opknappen. Dus oké, als u het groeipakket voor kwetsbare gezinnen wilt verdubbelen of verhogen. Mijn collega De Martelaer heeft daar ettelijke voorstellen over uitgedokterd, en ik heb die samen met haar ingediend, maar die worden altijd afgewezen. Het zal wel, zoals men in een bepaalde regio zegt, 'aren of jong' worden. Ofwel doet u er langs de ene kant iets aan, ofwel langs de andere kant. Ofwel geeft u gewoon toe dat u er niets aan doet. Blijkbaar is uw antwoord voorlopig njet, en ik vind dat samen met de collega's spijtig want de vorige keer was u wat volutaristischer, toen was u nog van plan het te bekijken.

Uit welke middelen moet dat komen? Het moet niet per se uit Onderwijs komen. U hebt ettelijke middelen aan de relance besteed aan duizend-en-een projecten. Waarom is er niets voor de kansarme gezinnen in dit land?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Voorzitter, minister, u zegt dat Vooruit ervoor pleit om middelen van Onderwijs aan andere problemen te besteden. (*Opmerkingen van minister Ben Weyts*)

Ah, het was een vraag.

Tja, er is wel gratis toiletpapier op school. Uit welk budget komt dat? Is dat het budget voor Onderwijs of niet? Waarom kan dat niet voor menstruatieproducten? Ik verwijs naar collega Rutten die hier zei dat als mannen menstueerden het allang geregeld zou zijn en het er zou liggen. (*Jan Laeremans slaakt een zucht*)

Ja, u mag zuchten. Dat verbaast mij niet van het Vlaams Belang.

De kwestie gaat niet alleen over armoedebestrijding, het is ook een principiële kwestie. Dat vind ik jammer. Dat ontbreekt wat.

Ik weet niet meer of u geantwoord hebt op de vraag of u bereid bent om dat onderzoek naar het verband tussen toegang tot menstruatieproducten en absentieïsme te lezen. Het zou kunnen dienen om iets te vragen aan de federale overheid. U zegt dat de oplossingen alleen van daar moeten komen, u vindt die structureler dan zelf iets te doen. Ik kan dat alleen maar betreuren. Ik stel vooral vast dat er weinig stappen zijn gezet sinds de vorige vraag. Ik zal uw collega's nog verder bevragen. Ondertussen doet het middenveld op een goede manier verder.

Binnen afzienbare tijd zullen we wel allemaal inzien dat we al veel langer iets hadden moeten doen. Het zal alleen wat meer tijd vergen, maar ik blijf optimistisch. Ik vrees dat het voor een volgende Vlaamse Regering of toch in een andere samenstelling zal zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de beslissing van de Federale Regering om jonggepensioneerde leerkrachten, jonger dan 65 jaar, niet meer onbeperkt te laten bijverdienen
– 2389 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de gunstige fiscale regeling voor gepensioneerde leerkrachten die weer voor de klas gaan staan
– 2396 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Vorige week konden we in de pers lezen dat de Federale Regering besliste om de regeling op te heffen die tijdens de coronacrisis van kracht was tot eind maart, namelijk dat jonggepensioneerde leerkrachten onbeperkt mochten bijverdienen zoals de 65-plussers. Het gaat dus om die groep van 60- tot 65-plussers die onder die voorwaarde vielen.

Daar werd ook gretig gebruik van gemaakt in onze scholen: "Vorig schooljaar namen 1867 gepensioneerde leerkrachten opnieuw krijt en bordenvisser in de hand, een stijging van 65 procent in vergelijking met het schooljaar voordien. Ongeveer de helft van hen – 928 leraren – waren jonger dan 65." Dat is toch geen klein aantal.

Maar uiteraard haken die laatsten meteen af wanneer zij weten dat die extra inkomsten wegbelast zullen worden, wat dan weer een streep door de rekening zou zijn van heel wat scholen die dan geen leerkracht of reserveleerkracht meer vinden.

Minister, hoe evalueert u de beslissing van de Federale Regering?

Welke argumentatie werd er aangehaald om die beslissing te nemen, midden in een schooljaar?

Welke extra stappen zijn er recent nog gezet, of zitten er in de pijplijn, om de uitstroom van startende leerkrachten te voorkomen? Want dat is het grootste probleem in ons onderwijs: dat er zoveel mensen binnen de vijf jaar afhaken. Die gepensioneerde leerkrachten, dat is toch nog wel een kleinere groep. Bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Eind maart eindigde de tijdelijke regeling waarbij gepensioneerde leerkrachten hun pensioen konden cumuleren met een lesopdracht. Tijdens de coronacrisis kon deze cumul tijdelijk wel, zodat scholen zo enigszins het hoofd zouden kunnen bieden aan de vele afwezigheden en het lerarentekort. De maatregel werd ook een aantal keren verlengd, maar eind maart liep deze regeling definitief af.

Onze fractie vindt het vooral jammer dat er midden in het schooljaar beslist wordt om deze maatregel stop te zetten. Voor scholen wordt dit alweer een extra opdracht om de personeelspuzzel gelegd te krijgen voor de laatste maanden van het schooljaar.

Daarnaast is deze maatregel uiteraard niet dé oplossing voor het lerarentekort. Onze fractie is van mening dat er dringend nood is aan een eindeloopbaandebat. Ik gaf dit ook mee tijdens de commissiebespreking van 2 maart, waar dit thema ook al aan bod kwam.

Minister, welke acties voorziet u om mensen met veel ervaring tot aan hun pensioen in het onderwijs houden?

Op welke manier kunnen we deze expertise borgen en doorgeven aan de volgende generatie leerkrachten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De opschorting van de cumulbeperking bij pensioenen was inderdaad een maatregel die het onderwijs absoluut ten goede kwam, omdat het de gepensioneerden die nog geen 65 jaar oud zijn of nog geen volledige loopbaan gepresteerd hadden, toeliet om onbeperkt bij te verdienen wanneer ze als leerkracht in het onderwijs een opdracht opnamen. In dat kader heb ik ook echt een appel gedaan, en daar werd ook massaal op gereageerd, waarvoor onze heel oprechte dank.

Maar die maatregel werd niet verlengd, ondanks mijn herhaalde vraag aan de federale minister van Pensioenen. En dat betekent dat een aantal gepensioneerden mogelijk een deel van hun pensioen moeten terugstorten, als ze aanblijven. Het is dus meer dan begrijpelijk dat personen die zich in die situatie bevinden, nog voor het einde van het schooljaar hun opdracht stopzetten.

Ik heb vervolgens ook gedacht dat er misschien nog wel andere mogelijkheden zijn, zoals namelijk de figuur van flexi-job, waardoor je eigenlijk dezelfde doelstellingen realiseert, en ruimer nog. Want eigenlijk is die maatregel nog voordeliger, in die zin dat die niet alleen voorziet in een fiscale vrijstelling voor gepensioneerden, maar ook voor diegenen die via de zijinstroom binnenkort gebruik zouden kunnen maken van de notie van gastleraar. Via die manier, als men vier vijfde werkt – dat is de enige voorwaarde – en als men de toelating krijgt van de Federale Regering, of de betrokken sector krijgt de toelating, mag je eigenlijk quasi onbeperkt bijverdienen, wat de fiscaliteit betreft. Dat zou misschien een nog veel betere regeling zijn, omdat die dus, zoals gezegd, ook zou kunnen dienen voor gastleraren.

Ik heb die vraag bij herhaling gesteld aan de minister van Financiën, de heer Van Peteghem. Ik heb het antwoord gekregen dat hij namens de Federale Regering niet tegemoet wil komen aan onze vragen. Niettegenstaande hebben we later vernomen dat die optie wel mogelijk werd gemaakt voor het personeel in de zorg, waar ook een tekort is, dat begrijp ik volkomen. Vervolgens heb ik dan nog schriftelijke initiatieven ter zake genomen, en ik heb daar ook geen, ofwel geen gunstig, antwoord op gekregen.

Men heeft dus heel bewust geoordeeld dat de zorgsector wel gebruik mag maken van flexi-jobs, maar onderwijs niet. Nog krasser is de vaststelling dat wat zorg betreft, men dit niet als een uitgave in de begroting heeft opgenomen, maar als een inkomst, in de veronderstelling dat dan meer mensen aan de slag zouden gaan. Want er is een kleine bijdrage die alsnog moet worden geleverd. En dat heeft men genoteerd als een inkomst. Ik heb ook in de plenaire vergadering al gezegd dat ook wij van Onderwijs heel graag een bijdrage zouden leveren aan de federale begroting. Het is nodig. En vooral, als ook wij daar wel bij zouden varen, zou het eens een win-winsituatie kunnen zijn. Dit is dus een herhaalde oproep.

Uiteraard zou het altijd beter zijn dat we alle leerkrachten zolang mogelijk, dus tot aan de wettelijke pensioenleeftijd, in het beroep kunnen houden. Voor wie daarna

nog een oproep wil aannemen, geldt de cumulatiebepanking die nu opnieuw ingevoerd wordt, dan sowieso niet meer. Het behoud van alle leerkrachten in het beroep, dus ook de ouderen, is ook een zaak van de schoolbesturen als werkgever. Ik denk dat de directeurs daar ook echt mee begaan zijn en inspanningen leveren, zeker gelet op het lerarentekort. Dat is ook alles in het werk stellen om net die ervaringen en expertise in huis te houden. Maar formeel gezien is het natuurlijk ook wel de opdracht van de directeur om samen met zijn team na te gaan hoe een opdracht in het onderwijs voor alle betrokkenen haalbaar blijft, en hoe men het talent van die oudere leerkrachten maximaal kan benutten. En dat kan bijvoorbeeld door differentiatie in het takenpakket. Dat kan vandaag. Men kan bijvoorbeeld het mentorschap opnemen voor een aantal jongere collega's, bijkomend ingezet worden bij leerlingenbegeleiding, in co-teaching voor de klas staan, of minder instellingsgebonden taken opnemen of opgelegd krijgen. Dat kan allemaal.

Daarvoor hebben de scholen ook middelen gekregen, zoals de uren aanvangsbegeleiding en de uren kerntaken in het kader van de cao, waarbij we denk ik zo'n 51 miljoen euro hebben uitgetrokken. Het hr-beleid maakt in de school op dit vlak dus het verschil. Ter ondersteuning hebben wij op onze website in het kader van werkbaar werk enkele van die tools ter beschikking gesteld als inspiratie.

Aangezien we met z'n allen langer moeten werken, moeten we de meerwaarde van de oudere werknemer in de organisatie expliciet benoemen, die expertise waarderen. Vandaar is er ook de keuze om mee te gaan in bijvoorbeeld de aanbeveling die werd gedaan door de commissie Beter Onderwijs richting een expert-leraar, om ook op dat vlak misschien meteen zelfs de vlakke loopbaan te kunnen doorbreken.

Maar we zetten ook in op re-integratie voor langdurig zieken, specifiek voor wie 36 jaar geldelijke anciënniteit heeft. Dat is een maatregel die we onlangs hebben genomen en intussen van kracht is. We hebben een bijkomende anciënniteitstrap ingevoerd, net om mensen zolang mogelijk aan de slag te houden en toch wat perspectief te geven. We hebben dus specifiek voor wie 36 jaar geldelijke anciënniteit heeft een bijkomende salaristrap ingevoerd. Zo ga je dus nog eens iets meer verdienen.

Wat het behouden van startende leerkrachten betreft heb ik al verwezen naar de aanvangsbegeleiding, maar we zijn ook in gesprek met de lerarenopleiding, en bekijken ook wat zij kunnen betekenen voor de leerkrachten die bij hen uitstromen, om daar ook wat ondersteuning te bieden.

Tot slot, op het volgend overlegcomité zet ik ook mijn vragen tot aanpassing door de Federale Regering op de agenda. En ik reken op de warme steun van u allen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het is mij helemaal nog niet duidelijk welke argumentatie de Federale Regering heeft gegeven om die beslissing te nemen. U zegt dat ze soms ook niet heeft geantwoord en zo verder. Ik vind het vreemd dat men zegt dat dat inkomsten zijn. Mijn vraag is of dat wel klopt. Dat kan misschien toch eens worden berekend door fiscale specialisten via de Vlaamse Regering. Desnoods, als het de federale overheid wat kost, en het zou mij logisch lijken dat de fiscale overheid daar nadeel van ondervindt, kan Vlaanderen dat bijpassen. Zo'n gigantisch bedrag kan dat immers volgens mij ook weer niet zijn.

Die groep mensen tussen 60 en 65 jaar, dat zijn mensen die vers van het onderwijsveld komen. Ik ken ook zo iemand. Ze kennen de leerlingen of de school vaak nog en zijn graag bereid om nog een aantal uurtjes extra les te geven. U spreekt van een systeem met flexi-jobs, gastleerkrachten en zo verder, maar dan

moeten ze vier vijfde werken, en dat willen ze niet. Ik denk dat de meeste van die leerkrachten liever nog een vijfde of zo werken, nog een of twee dagen per week komen, of alleen de voormiddagen, maar geen viervijfdestatuut willen. Het is dus wel belangrijk dat er voor hen in iets wordt voorzien. Ik vraag mij af of er echt geen mogelijkheid is voor ons om out of the box te denken en die mensen toch aan boord te houden. U hebt al andere oefeningen gedaan. Ik ben misschien slecht op de hoogte, maar zijn maaltijdcheques en zo geen denkbare pistes, of zit dat ook weer alleen federaal? De vraag is of zulke oplossingen ook niet denkbaar zijn. De angst zit er immers echt wel in. Het ene voorbeeld van de pas gepensioneerde die zo zwaar moest terugbetalen, is al eens aangehaald.

Ik heb een laatste vraagje. U spreekt van die extra trap in de anciënniteit, die 36 jaar. Is dat al bezig of is dat pas vanaf volgend schooljaar?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik wil nog eens aangeven dat ik zelf heel sterk de beslissing betreur om de gunstige fiscale regeling midden in het schooljaar stop te zetten. Het is duidelijk dat men er niet altijd rekening mee houdt dat een schooljaar echt wel loopt tot aan de zomervakantie en dat scholen zich daar ook op organiseren. Misschien is het echter ook goed om consequent te zijn in de visie op pensioenen. We hebben gelukkig een goede en gunstige pensioenregeling voor onze leerkrachten, en het is alvast niet mijn bedoeling om daaraan te tornen. Er is het statuut van de leraar, maar er is natuurlijk ook het pas mogelijk maken van pensioen vanaf een loopbaan van 45 jaar en de 65e verjaardag. Ik denk dat u daar ook altijd achter hebt gestaan. Als we net voor die groep onbeperkt bijverdienen mogelijk maken, dan is het niet de bedoeling dat die mensen bij wijze van spreken uit twee ruiven gaan eten, dat ze vervroegd met pensioen kunnen gaan én onbeperkt kunnen bijverdienen. Dat is net de problematiek.

Ik denk dat we op Vlaams niveau echt wel de bedoeling moeten hebben om leerkrachten zolang mogelijk aan het werk te houden, zeker omdat blijkt dat leerkrachten met veel ervaring net veel meer impact hebben op de leerwinst van kinderen. Ik verwijs graag naar het onderzoek van professor De Witte. Uit dat wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het echt wel belangrijk is dat we die ervaring ook borgen. Daarop hebt u niet geantwoord. Er komt ook een pensioengolf aan. Hoe zorgen we ervoor dat we al die ervaring kunnen borgen, dat daar ook tijd voor kan worden gemaakt tijdens de school? Onze fractie is op zoek naar duurzame oplossingen om het lerarentekort tegen te gaan. Ik hoor dat u heel goed bent in de rekening maken van de federale overheid. U verwijst naar de mogelijkheden die er nu al zijn om te differentiëren in het takenpakket. Er zijn nog een aantal andere voorbeelden. Wat ik ook zeer sterk waardeer, is de expert-leerkracht. U weet echter dat als mensen die helemaal niet bezig zijn met onderwijs, vragen stellen over dat onderwijs en oplossingen aanbieden voor het lerarentekort, ze altijd botsen op het telefoonboek aan regeltjes dat er is binnen het onderwijs. Het is mijn uitdrukkelijke vraag om te bekijken wat daar gebetonneerd is en hoe scholen met nog meer autonomie hun personeel kunnen inzetten. Dat was ook een onderdeel van de aanzet tot het lerarenpact die ik probeer te geven. Ik hoop alvast dat de Commissie van Wijzen zich daar ook over buigt en dat we daar in de toekomst werk van kunnen maken, om scholen daadwerkelijk ook meer autonomie te geven in het omgaan met hun aanwezige leerkrachtenpool. Ik kijk alvast uit naar uw antwoord, naar uw visie op het nog meer toelaten van die flexibiliteit.

Karolien Grosemans (N-VA): Die stopzetting van die cumulatierегeling vind ik ook een onbegrijpelijke beslissing, en ik ben niet alleen. Heel wat schoolleiders hebben in dezelfde zin gereageerd dat ze niet konden begrijpen dat dat werd stopgezet. Ik heb mijn federale collega Wim Van der Donckt gevraagd om minister

Lalieux, de minister van Pensioenen, te ondervragen in de commissie Sociale Zaken. Dat gebeurde op 26 april. Zij antwoordde, en ik citeer: "In de ministerraad van afgelopen vrijdag werd beslist om de maatregel inzake vervroegd gepensioneerden niet te verlengen. Er wordt volop ingezet op een verhoging van de werkgelegenheidsgraad. Het is dan ook paradoxaal om personen met vervroegd pensioen te laten gaan en tegelijk een onbeperkte cumul toe te laten. Het zou veel beter zijn om personen verder te laten werken, zodat ze ook verder pensioenrechten kunnen opbouwen. Hoewel het onderwijs van groot belang is, zijn er in Vlaanderen veel meer dan tweehonderd knelpuntberoepen. Het is moeilijk te rechtvaardigen om voor het ene knelpuntberoep wel een onbeperkte uitzondering toe te staan, en voor het andere niet." (*Opmerkingen van minister Ben Weyts*)

Ja, inderdaad, voor de zorg wel.

Uiteraard moeten we mensen zolang mogelijk aan het werk houden, maar dit zijn mensen die nu met pensioen gaan, en die nu ook willen inspringen in het onderwijs. Ik blijf het dus onbegrijpelijk en ook heel teleurstellend vinden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De maatregel met betrekking tot 36 jaar anciënniteit is van kracht. U kunt opnieuw naar het onderwijs. (*Gelach*)

Laat ons deze vraag nog afronden.

Wat betreft de ecocheques geldt, op grond van mijn parate kennis, natuurlijk altijd dat als je die wilt uitreiken je wel altijd een federale instelling nodig hebt. Dat is ook een beetje logisch, anders zou je alles kunnen uitbetalen via allerhande cheques en dan een hold-up plegen op de federale kas. Terwijl ik net in mijn eerste antwoord al een bijdrage wilde leveren aan de federale begroting via de flexi-jobs. Ik wilde dus constructief zijn.

Mevrouw Vandromme, u spreekt over het telefoonboek van regeltjes, maar we willen net aan directeurs duiden dat er vandaag heel veel mogelijkheden zijn op het vlak van taakdifferentiatie. Er zijn daar geen regeltjes en beperkingen voor nodig. Vandaar dat we die bundelen, en concrete tools aanbieden via onze kanalen en via werkbaarwerk.be. Daarbij wijzen we erop dat je effectief een mentorschap kunt opnemen, dat je in co-teaching kunt gaan, en dat je ingezet kunt worden voor leerlingenbegeleiding. Vandaag zijn er heel wat mogelijkheden. Ik snap dat het moeilijk is voor de directeurs omdat men met zoveel bezig is. Vandaar dat we dat ter inspiratie gebundeld willen aandienen aan diegenen die met heel die regelgeving misschien niet volledig vertrouwd zijn.

Ik vermeld even de 20 procentregel, waarbij je 20 procent van de uren in punten kunt omzetten. We verwachten daar nog veel meer creativiteit, autonomie en verantwoordelijkheid van de directeurs. Ik snap dat we daar nog meer van vragen dan vroeger. Daarentegen is het een opportuniteit. Als ik directeurs hoor, merk ik dat men dat soms een beetje als een last ziet. Je kunt het echter ook als een opportuniteit zien die we aanbieden waar geen verplicht gebruik van moet worden gemaakt, maar die wel mogelijkheden biedt om een iets flexibeler personeelsbeleid te voeren. Toegegeven blijft het natuurlijk wel complex om te weten welke mogelijkheden er zijn op het vlak van flexibiliteit.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor uw bijkomend antwoord. Ik begrijp dat er inderdaad een aantal andere mogelijkheden zijn om mensen in dienst te houden, of om ze gedeeltelijk opnieuw in dienst te nemen voor niet-lesuren. Dat wil zeggen dat zij bijvoorbeeld meehelpen om aanvangsbegeleiding te

doen. Wat stel je dan in de praktijk vast? De school heeft een vacature die ze niet ingevuld krijgt voor – bij wijze van spreken – zes uur Duits. Je hebt die niet zomaar in een vingerknip ter beschikking. Dat is niet altijd een oplossing.

U zegt dat jullie informatie zullen doorsturen naar de scholen om hen beter op de hoogte te houden van wat er allemaal mogelijk is. Ik hoop dat u daar zoveel mogelijk concrete voorbeelden in wilt zetten, uit het leven gegrepen voorbeelden, zodat een directeur kan zien wie ze nodig hebben en dat men hen daar toch probeert te helpen. Ik hoop ook dat men desnoods verder gaat zoeken met fiscale specialisten, of er geen mouw aan dit probleem kan worden gepast, een probleem dat dus federale onwil is. Dat toont nog maar eens aan dat, zolang wij die bevoegdheden niet zelf in handen hebben, en dit hanige land niet gesplitst wordt, we dat soort zaken niet opgelost krijgen. Ik hoop dat u toch gaat proberen om het hier niet bij te laten, om die leerkrachten toch de mogelijkheid te geven om bij te verdienen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Er is inderdaad een differentiatie mogelijk in de opdracht, maar toch botsen leerkrachten en directies op de mogelijkheden op het terrein. Men is met heel veel bezig. Het water staat voor velen aan de lippen. Ik merk dat ook met die 20 procent-regeling, minister. Ik ben zeer benieuwd. De schriftelijke vraag daarover zal zeker vanaf 1 juli op uw bank terechtkomen, want ik ben heel benieuwd hoe scholen daarmee omgegaan zijn het voorbije schooljaar.

In elk geval, minister, kan ik u een goed rapport geven wat de rekening van de federale overheid maken betreft. Ook met de versnelde benoeming hebt u goed gerekend, en hebt u ervoor gezorgd dat de factuur bij de juiste personen terechtkwam. Ik eindig met het pleidooi om op lange termijn na te denken over het lerarenloopbaanpact, en dat vast te grijpen. Ook het einde van de loopbaan van een leraar moet daarin meegenomen worden. Dat is iets waar je op lange termijn over moet nadenken. Ik hoop dus heel hard dat men met de Commissie van Wijzen daar ook een visie op heeft uitgewerkt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanpak van planlast in het onderwijs – 2438 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de planlast in het onderwijs – 2450 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, op 7 december 2022 vroeg u de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) om advies over het voorontwerp van decreet tot opheffing van meerdere onderwijsbepalingen, het zogenaamde schrappingsdecreet, dit met het oog op vereenvoudiging van de onderwijsregelgeving. De Vlor heeft dit advies nu klaar en geeft, naast een aantal punctuele bepalingen die geschrapt kunnen worden, een aantal kernboodschappen mee.

Regelgeving schrappen is niet vanzelfsprekend en moet grondig en zorgvuldig gebeuren. Dat roept de vraag op welke regelgeving onderwijs nodig heeft om autonomie en verantwoording in evenwicht te houden.

Regelgeving is niet de enige oorzaak van planlast. Planlast is een complex gegeven, en er worden heel wat inspanningen gedaan om eraan tegemoet te komen. De Vlor kijkt uit naar de instrumenten van de onderwijsinspectie om planlast op school in beeld te brengen en bespreekbaar te maken.

Regelgeving veroorzaakt wel extra druk door de timing, de complexiteit, het gebrek aan afstemming enzovoort. De Vlaamse Regering moet dat aanpakken.

De concrete voorstellen om regelgeving te schrappen of te vereenvoudigen, zullen niet volstaan om het probleem van planlast op te lossen.

Schooldoorlichtingen worden steevast benoemd als oorzaak van planlast. De onderwijsinspectie heeft de planlast, gekoppeld aan doorlichtingen, daarom stelselmatig proberen te verminderen. Tijdens deze legislatuur werden en worden verschillende instrumenten ontwikkeld om planlast op de radar te brengen en aan te pakken: het Referentiekader Alert voor Planlast (RAP), de planlastradar en de planlastcalculator.

Ik heb daarbij enkele vragen, minister.

Wat is uw reactie op het advies van de Vlor en welke bepalingen zullen worden geschrapt?

Wat is de stand van zaken betreffende de uitrol van de planlastcalculator?

Het planlastrapport is voorzien voor deze maand. Wanneer mogen we dit verwachten?

Welke beleidsacties zult u nog nemen om de planlast in het onderwijs aan te pakken?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, over het zogenaamde schrappingsdecreet dat in wording is, zegt de Vlor in een recent advies dat het schrappen van regels in de onderwijsregelgeving onvoldoende is om de planlast in het onderwijs terug te dringen. De Vlor wijst op de zware administratieve last voor scholen maar ook op de krappe timing en de complexiteit van regels en de afstemming met Belgische en Europese wetgeving.

In de vergadering van de commissie Onderwijs van 21 april 2022 stelde ik al een vraag om uitleg over de timing van verschillende maatregelen voor de scholen die vaak heel laat bekend worden gemaakt.

Ik verwijs ook graag naar de resolutie uit 2003 betreffende tijdige indiening van ontwerpen van decreet inzake het onderwijs met het oog op een rechtszekere en ordentelijke start van het schooljaar. Daarin wordt onder andere gevraagd om ontwerpen van decreet inzake onderwijs in te dienen voor 1 mei als de inwerkingtreding gepland is op 1 september van datzelfde jaar, en alle besluiten en omzendbrieven aan de scholen mee te delen ten laatste op 25 juni voor bepalingen die in werking treden op 1 september.

Het lijkt onze fractie alvast opportuun om de discussie ten gronde te voeren bij de bespreking van het ontwerp van decreet, maar met het oog op de start van het schooljaar 2023-2024 heb ik alvast enkel vragen voor u, minister.

Tegen wanneer zullen de scholen beschikken over alle belangrijke elementen om het nieuwe schooljaar goed te kunnen voorbereiden?

Engageert u zich om tegemoet te komen aan de vraag van de Vlor en de resolutie-De Meyer om tegen het begin van de paasvakantie, dan wel tegen 1 mei voortaan alle mogelijke ontwerpdecreten en omzendbrieven die in werking treden op 1 september van dezelfde jaar bekend te maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijn adviesaanvraag voor het schrappingsdecreet aan de Vlor kadert natuurlijk in de ambitie die we met z'n allen delen, namelijk de planlast voor de scholen verminderen.

Die planlast ontstaat op verschillende niveaus: op het niveau van de Vlaamse overheid, misschien ook de federale overheid, de onderwijskoepel, de school, en ga zo maar door. En ja, 'practice what you preach': veeg voor eigen deur. Vandaar dat we ook begonnen zijn bij onze eigen onderwijsadministratie. We hebben die oefening trouwens ook al gedaan voor de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), waarbij we voor de CLB's enkele formaliteiten hebben afgeschaft. Herinner u bijvoorbeeld het verplicht advies van de CLB's in verband met zittenblijven. Dat hebben we afgeschaft omdat het was verworpen tot een formalisme.

Ik heb aan de administratie gevraagd om 'door te pakken', en om elk artikel ondersteboven te keren en te wegen op grond van de noodzaak, de duidelijkheid en uiteindelijk ook het nut ervan.

Dat heeft geleid tot een eerste principiële goedkeuring van een schrappingsdecreet waarin we onze onderwijsregelgeving opkuisen en overbodige regels trachten te schrappen.

Daarom ben ik bij deze adviesvraag dan ook verdergegaan dan gewoonlijk bij adviesvragen. Ik heb ook aan de Vlor gevraagd om met voorstellen te komen – want de Vlor is uiteindelijk toch ruim samengesteld en representatief – en te laten weten over welke bepalingen er een consensus is dat die uit de onderwijsregelgeving geschrapt kunnen worden. Ik heb daar het engagement aan verbonden om die voorstellen ook echt op te nemen. Ik heb bij die adviesaanvraag ook benadrukt dat er wat mij betreft ter zake geen taboes waren. Qua timing hadden we afgesproken dat bijkomende voorstellen na de paasvakantie bezorgd zouden worden.

Ik ben blij dat de Vlor met die vraag aan de slag gegaan is. Ik denk dat ze dat grondig gedaan hebben. Mevrouw Grosemans, als u vraagt welke bepalingen er geschrapt zullen worden, denk ik dat u bedoelt welke extra schrappingen er zullen gebeuren ten gevolge van het Vlor-advies. Ik moet erkennen dat dat niet leidt tot bijkomende schrappingen.

De Vlor doet in zijn advies uitspraken over vijf decretaal geregelde zaken: drie uitspraken gaan over zaken waarvoor we zelf schrappingen in het schrappingsdecreet voorstellen en waarmee de Vlor het niet eens is en dus vraagt om de schrapping ongedaan te maken.

Er is ook de vraag om de bepaling in de Codex Hoger Onderwijs dat 'hogeschool' in het Engels vertaald wordt als 'University College' te schrappen, maar dat is eigenlijk een inhoudelijke discussie die ik ondertussen met de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) aan het voeren ben, want de VLHORA stelt de vraag om deze term niet te schrappen, maar te vervangen door 'University of Applied Science'. Dit heeft, voor alle duidelijkheid, niets te maken met planlast.

Een laatste opmerking is om de bepalingen in de Codex Secundair Onderwijs rond toegangsrecht tot persoonsgegevens van de leerling beter af te stemmen op de Europese GDPR-regeling (General Data Protection Regulation) en het Vlaams Bestuursdecreet. Ook hier gaat het niet om een schrapping, maar om een vraag voor een betere afstemming van bestaande regelgeving.

Het is wel zo dat de Vlor ook nog een aantal suggesties doet voor schrappingen in uitvoeringsbesluiten en omzendbrieven, dus niets in een decreet. Die bekijk ik zeker verder.

Het is niet het advies dat ik onmiddellijk verwacht had, waarbij ik kan aannemen dat men er in de schoot van de onderwijspartners niet uitkomt welke decretale bepalingen dan toch mogen verdwijnen.

Mevrouw Vandromme, u vraagt terecht naar de resolutie van de heer De Meyer die stelt dat decreten uiterlijk 1 mei in het Vlaams Parlement ingediend moeten worden, maar ik moet zeggen dat de voorzitter van dit Vlaams Parlement geradicaliseerd is op dat vlak. Zij liet in januari weten dat alle ontwerpen van decreet dit jaar moeten worden ingediend voor 24 april. Ze gaat dus verder dan de heer De Meyer.

Ik ben blij dat we die timing voor nagenoeg alle decreten hebben gehaald. Er zijn dit jaar heel wat decreten in het Vlaams Parlement ingediend, zoals het decreet Transitie Internaten, het decreet Vlaamse Toetsen, het decreet Afstandsonderwijs in secundair onderwijs en het decreet Leersteun. Die zijn hier allemaal voor 1 mei afgerond.

Maar als bepaalde decreten nog niet zijn ingediend, dan is daar een duidelijke reden voor, want we zitten momenteel zeker bij de Raad van State met een bottleneck. Dat speelt ons parten. Dat speelt eigenlijk de hele Vlaamse Regering parten, en ik veronderstel ook de federale collega's. Ik weet dat minister Verlinden of minister Van Quickenborne ter zake wel inspanningen doet om de getalsterkte, de personeelssterkte daar naar boven te tillen. Maar dat maakt wel dat daar nog heel veel van onze decreten liggen, zelfs wanneer de termijn verstreken is. Er is een adviestermijn, wij zouden dus voor verschillende decreten ook kunnen zeggen: 'passons', we gaan naar een finale goedkeuring in de schoot van de Vlaamse Regering, maar dan zal er wel enige discussie zijn in dit parlement en dan voelt men zich van hieruit geroepen om een advies van de Raad van State in te winnen, en dan wordt de stok nog verder weggegooid. Het advies van de Raad van State is trouwens bijna altijd in meerdere opzichten relevant, dienbaar en nuttig in functie van een betere regelgeving.

Over het schrappingsdecreet heb ik het daarnet al gehad. Ik heb de termijn voor het advies van de Vlor verlengd tot vier maanden in plaats van de normale dertig kalenderdagen. Onderwijsdecreet XXXIII wacht op een advies van de Raad van State, maar de adviestermijn is al verlopen. Daar zitten nochtans verschillende aspecten waar het zinvol zou zijn dat de Raad van State zich zou uitspreken.

We wachten ook niet altijd op een definitieve goedkeuring van de regelgeving om scholen al te informeren over aankomende nieuwigheden voor volgend schooljaar. Daarvoor dienen ook die Rondes van Vlaanderen, die deze week gestart zijn, om enige indicatie te geven van wat er gaat komen. Terugblikken is eigen stoef, zegt men, dat wil men niet. Men wil weten wat er nog zit aan te komen, een soort sneakpreview, een vooruitblik dus – laat het ons in het Nederlands houden.

De planlastcalculator van de onderwijsinspectie is ontwikkeld en klaar voor gebruik. De planlastradar wordt al gebruikt door de inspecteurs bij elke doorlichting, maar om tot een betrouwbaar beeld te komen is aanvulling met data uit de planlastcalculator noodzakelijk. Het rapport zal, denk ik, eind dit jaar klaar zijn.

Scholen beschouwen doorlichtingen soms als een oorzaak van planlast. Daarover bestaan veel misverstanden. Daarom lijkt het mij zinvol om ze in een ministeriële omzendbrief te vatten, waarin een lijst wordt gegeven van limitatieve, administratieve formaliteiten waaraan je moet voldoen wanneer er een doorlichting is van de onderwijsinspectie. Er zijn immers een aantal urban legends, bijvoorbeeld dat men heel veel moet uitprinten.

Naast de initiatieven van de onderwijsinspectie zal binnenkort ook een campagne rond planlast gelanceerd worden, net om die planlastmythes wat tegen te gaan. Er komt zo meer duidelijkheid over wat Brussel vraagt en wat Brussel niet vraagt.

Ik wil tot slot ook nog wijzen op de decreetswijziging om de juridisering in ons onderwijs tegen te gaan. Dat is deze week aan bod gekomen, ik hoop dat dit een positief effect gaat hebben, in die zin dat we opnieuw werken op de perceptie dat men zich niet al te zeer moet indekken, of het nu is tegen juridische procedures of de onderwijsinspectie. We willen rekening houden met de perceptie dat men altijd bevroedt dat anderen dit of dat vragen, en we gaan proberen zaken te beantwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, ik weet dat heel veel scholen zich onterecht druk maken over een doorlichting en denken dat ze enorm veel paperassen moeten klaarleggen. Jullie weten dat ik eens een doorlichting heb kunnen volgen. Ik heb daar ongelooflijk veel mappen zien liggen met visies en doelstellingen. De mensen waren doodop, nog voor de doorlichting moest starten. Ik denk dat een ministeriële omzendbrief waarin duidelijk wordt opgesomd wat men wel en niet verwacht, door het onderwijsveld heel positief onthaald zou worden, net zoals het initiatief rond juridisering positief is onthaald. Die oplijsting is dus een zeer, zeer goede zaak. Ik denk dat het ook belangrijk is daar een goede campagne rond te voeren. Die posters moeten in de leraarskamer hangen, waardoor de leraars ook duidelijk zien wat moet en niet moet van Brussel.

Ik deel uw teleurstelling dat de Vlor uiteindelijk niet is gekomen tot een voorstel tot verdere schrappingen van bepaalde regels. Ik begrijp niet goed waarom. Dat is een gemiste kans, zeker omdat planlasten een belangrijk thema is. Het is vreemd en jammer dat ze daar geen extra voorstellen hebben gedaan. Ik kan het ook alleen maar samen met u vaststellen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, minister. Ik denk dat het u niet zal verbazen dat ook wij het advies van de Raad van State altijd relevant vinden. Ik verwijs graag naar het initiatief waar u een persbericht over opmaakte. U zegt dat u wilt werken op de perceptie. Dat hebt u natuurlijk gedaan, want er was toch wel wat onrust. Mensen vroegen zich af wat er nu weer zou gaan veranderen. Maar eigenlijk is het enkel een decretale verankering geweest van wat de Raad van State al toepaste. Het was al geregeld. Ik zou dus willen oproepen om toch sober te zijn met communicatie en duidelijk te zijn dat het niet kan dat scholen in rep en roer staan voor iets wat al beslist was.

Ik wil u ook om respijt vragen, want ik merk dat scholen echt wel heel veel zorgen hebben, met het lerarentekort, met de vele uitdagingen die ze tegemoet gaan. Ik maak mij ook zorgen, want ik hoor heel veel directeurs bij wie het water aan de lippen staat, directeurs die aangeven dat het hen eigenlijk niet meer lukt. En een school zonder directeur, dat is echt wel hopeloos. We hebben nood aan sterke mensen, aan sterke leiders. We hadden het daarnet, bij een eerdere vraag, al over het feit dat er heel veel vrijheid is in scholen en dat die ook benut kan worden,

maar enkel als er ook sterke mensen aan het roer staan. Ik geef u die bezorgdheid nog graag mee.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Vandromme, het is niet omdat de Raad van State in rechtspraak iets toepast, dat de Raad van State daarvan niet zou kunnen afwijken in de toekomst. Als we zekerheid willen kunnen creëren voor scholen over het vermoeden van deskundigheid, dan kunnen we dat beter in een decreet zetten, want het legaliteitsbeginsel speelt natuurlijk in onderwijs.

Als ik de reacties zie, stel ik toch vast dat veel scholen blijkbaar niet op de hoogte waren van een vermoeden van deskundigheid. Puur juridisch gaat wat in een decreet staat, nog altijd boven rechtspraak. Het is bij dezen duidelijk dat we het zo kunnen regelen. Want een juridisch college kan altijd van mening veranderen. Als het in een decreet staat, is dat niet zo. Dat wou ik gewoon puur legistiek inbrengen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de recente communicatie betreft, had ik niet de indruk dat scholen in rep en roer stonden. Ik denk dat vooral de blijken van waardering en respect voor het oordeel van leerkrachten wel geapprecieerd werd. U wilt dat dan een beetje naar beneden praten. Ik denk dat het goede maatregelen zijn, de beide, gekoppeld aan een juridisch fonds. En als er dan nog juridische procedures worden gevoerd, is de boodschap: 'We've got your back', wij staan achter u, wij gaan u verdedigen. Ook als het gaat over aanvallen of geweld tegen leerkrachten, staan wij klaar om hen juridisch te ondersteunen. Ik denk dat dat belangrijk is, om in woord en daad de boodschap te geven dat wij aan hun kant staan.

Het klopt ook niet dat het geen verschil maakt ten opzichte van de situatie van vandaag. Dat is wel degelijk zo. Er is vandaag een gerechtelijk vermoeden van deskundigheid dat de Raad van State veelal toepast. Nu gaan we naar een wettelijk vermoeden van deskundigheid. Dat zorgt ervoor dat dit decreetaal verankerd is en dat men daar dus niet meer van kan afwijken, wat nu perfect kan. Dat kan van dag op dag veranderen. Nu kan dat niet meer. We geven meer zekerheid voor de toekomst.

Het is ook een sterk signaal als decreetgever, als parlement, als overheid, met betrekking tot respect en waardering. Het is ook een uitbreiding van het principe, in die zin dat waar het gerechtelijke vermoeden geldt voor bewijslast in een procedure voor de Raad van State, het nu belangrijk is om ook te wegen op de weg naar die beslissing zelf, dus voordat het tot een procedure komt. Dat betekent dus minder papieren tijgers en meer vertrouwen. Terwijl het vroeger enkel van toepassing was bij de Raad van State, laten we dat principe nu gelden voor de volledige beslissing. Dat is onmiskenbaar een stap vooruit. Maar mogelijk gaan we daar nog over debatteren, want het zit natuurlijk ook vervat in een decreet dat hier ook nog zal moeten worden besproken.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, planlast zit op heel wat niveaus, ook heel veel op het niveau van de scholen. Zij moeten natuurlijk ook hun verantwoordelijkheid nemen. U doet dat ook, u neemt uw verantwoordelijkheid. Dat is echt een verdienste in deze legislatuur.

We zijn er ook heel vaak op teruggekomen. We hebben alle mogelijkheden aangegrepen om het hier op de agenda te zetten, omdat we voelen dat het heel

belangrijk is. Er is deze legislatuur echt concreet mee aan de slag gegaan, en daar ben ik enorm blij mee.

Er zit nog heel wat in de pijn, en daar kijk ik zeker naar uit: het tegengaan van de juridisering, van de verantwoordingsdrang die heel veel planlast veroorzaakt, het schrappingsdecreet, de ministeriële omzendbrief die duidelijkheid moet geven over wat wel en wat niet moet bij een inspectie, en uiteraard ook de uitrol van die planlastcalculator en het planlastrapport. Dat zijn heel concrete maatregelen tegen planlast tijdens deze legislatuur, en daar ben ik bijzonder tevreden over.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik wilde enkel aangeven wat ik op het terrein hoor en ik kan alleen de getuigenissen weergeven. Blijkbaar horen wij dan andere mensen.

Ik heb de memorie van toelichting er nog eens bij genomen en daar staat toch ook letterlijk in beschreven dat het doel is het vermoeden van deskundigheid dat door rechtspraak van de Raad van State is beschreven expliciet te bevestigen. Dat vond ik het belangrijkste. Daarop hebben de meeste leerkrachten en directies wellicht gereageerd.

Deze maatregel doet geen afbreuk aan de motiveringsplicht van de klassenraad bij evaluatiebeslissing. Het evalueren, remediëren en geven van feedback is misschien nog wel het belangrijkste in het onderwijs en daar wordt niet aan voorbijgegaan. Dat is de belangrijkste boodschap. Het werd op een hoopje gegooid.

Ik denk dat mijn vraag voor volgende week hiermee ook al is behandeld.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.